

OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
W POZNANIU

RAPORT
ZE SPRAWDZIANU
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIE*WIELKOPOLSKIE*ZACHODNIOPOMORSKIE
2004

Opracowanie:

Bolesława Kasprowicz – Kielich, Elżbieta Klima

Ewaluacja prawidłowości przebiegu sprawdzianu – Adela Łabuzińska

Redakcja: Krystyna Grykiel, Zofia Hryhorowicz,

Nr ISBN 83-917792-3-8

Spis treści		Strona
	<i>Wstęp</i>	5
I.	<i>Organizacja i przebieg sprawdzianu</i>	6
II.	<i>Dane statystyczne o uczniach i szkołach w okręgu</i>	8
1.	Zestawienie liczby uczniów przystępujących do sprawdzianu na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu ..	9
2.	Zestawienie porównawcze osiągnięć uczniów w latach 2002 - 2004 rozwiązujących zadania w poszczególnych rodzajach arkuszy	10
3.	Współczynnik rzetelności testów	14
III.	<i>Arkusz standardowy S-A1-042 „Chleb” – opis i analiza wyników uzyskanych w 2004 r.</i>	14
1.	Opis arkusza	14
2.	Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym	15
3.	<i>Analiza wyników uzyskanych w okręgu</i>	18
4.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów	19
5.	Rozkłady wyników punktowych uzyskanych przez uczniów w skali dziewięciopunktowej (staninowej)	21
6.	Współczynnik łatwości zadań	24
7.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	27
8.	Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły	32
9.	Rozkłady średnich wyników punktowych uzyskanych w szkołach w skali dziewięciopunktowej (staninowej)	34
10.	Średnie wyniki punktowe uzyskane w gminach	36
11.	Staniny dla średnich wyników punktowych uzyskanych w gminach	37
IV.	<i>Arkusz dla uczniów niesłyszących i słabo słyszających S-A7-042 „Chleb” – opis i analiza wyników</i>	39
1.	Opis arkusza	39
2.	Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym	40
3.	<i>Analiza wyników uzyskanych w okręgu</i>	43
4.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów	43
5.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	45
V.	<i>Arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się¹ S-A8-042 „W bibliotece” – opis i analiza wyników</i>	48
1.	Opis arkusza	48
2.	Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym	48
3.	<i>Analiza wyników uzyskanych w okręgu</i>	51
4.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów	51
5.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	53

¹ Uczniowie z trudnościami w uczeniu się, są to uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

VI.	<i>Analiza wyników dla województw na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu</i>	56
A.	<i>Województwo lubuskie</i>	56
1.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania z arkusza standardowego „Chleb”	56
2.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	58
3.	Wyniki uzyskane przez szkoły	59
4.	Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszających rozwiązujących zadania w arkuszu dostosowanym „Chleb”	60
5.	Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących zadania w arkuszu „W bibliotece”	61
B.	<i>Województwo wielkopolskie</i>	63
1.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym „Chleb”	63
2.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	64
3.	Wyniki uzyskane przez szkoły	66
4.	Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszających rozwiązujących zadania w arkuszu dostosowanym „Chleb”	66
5.	Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących zadania w arkuszu „W bibliotece”	67
C.	<i>Województwo zachodniopomorskie</i>	69
1.	Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym „Chleb”	69
2.	Poziom opanowania poszczególnych umiejętności	70
3.	Wyniki uzyskane przez szkoły	72
4.	Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszających rozwiązujących zadania w arkuszu dostosowanym „Chleb”	73
5.	Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących zadania w arkuszu „W bibliotece”	74
VII.	<i>Wnioski</i>	76
VIII.	<i>Przykładowa analiza wyników uzyskanych przez szkoły w gminie</i>	78
IX.	<i>Ewaluacja prawidłowości przebiegu sprawdzianu</i>	88

Szanowni Państwo,

1 kwietnia 2004 roku już po raz trzeci w Polsce przeprowadzono sprawdzian poziomu opanowania przez szóstoklasistów pięciu kategorii umiejętności: czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Dbając o obiektywizm wyniku sprawdzianu, który pozwala na diagnozowanie i porównywalność osiągnięć uczniów w całym kraju, dużą wagę przywiązujemy do rzetelności wszystkich działań.

W raportach przesyłanych (szkoły otrzymują już drugi raport, pierwszy otrzymały w maju) odnajdą Państwo, obok analiz statystycznych i jakościowych wyników sprawdzianu, informację o:

- rzetelności narzędzia (arkusza), którym badaliśmy poziom opanowania umiejętności,
- rzetelności organizacji i przeprowadzenia sprawdzianu w szkołach,
- rzetelności sprawdzania i oceniania prac uczniowskich przez egzaminatorów.

Wymienione trzy płaszczyzny działań związanych z rzetelnością, wymagają od pracowników OKE, dyrektorów szkół oraz nauczycieli (w tym nauczycieli – egzaminatorów) systematycznego doskonalenia.

Najtrudniej jednak zmieniać człowieka, od którego zależy prawidłowość, rzetelność, uczciwość i sens zewnętrznego oceniania w oświacie. W tym zakresie przed nami – wspólnie – najwięcej do zrobienia. Temu służą m.in. nasze spotkania i szkolenia (stałe: wrzesień – szkolenia w zakresie wykorzystania wyników w dydaktyce, luty – szkolenia dotyczące stosowania instrukcji i procedur egzaminacyjnych, i doraźnie wg potrzeb), wydawnictwa (zeszyty ćwiczeń, broszury, raporty), strona internetowa www.oke.poznan.pl, ewaluacje wszystkich działań Komisji.

Wydanie niniejszego raportu po raz trzeci (nie licząc próby 2001) ma służyć przede wszystkim rekomendacji polityki oświatowej. W kolejnych raportach prezentowaliśmy przykłady opracowania wyników w szkole (przykład takich analiz znajduje się w raporcie ze sprawdzianu 2003 r. i w formie elektronicznej na stronie internetowej OKE w Poznaniu). W bieżącym roku, oprócz dotychczasowych propozycji zamieszczamy przykłady wykorzystania wyników przez organy prowadzące.

W imieniu własnym oraz wszystkich Pracowników Komisji gratuluję Pracownikom Szkół, Organów Prowadzących i Nadzoru Pedagogicznego tych wyników, które były potwierdzeniem wysokiej jakości pracy – wspólnego sukcesu.

Wszystkim związanym w oświacie, w tym z zewnętrznym systemem oceniania dziękuję za kolejny rok trudu oraz życzę, aby praca bezpośrednia lub pośrednia z uczniami naszych szkół w trzech województwach: lubuskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim przynosiła w codziennym trudzie uśmiech i radość.

Poznań, 20 czerwca 2004 r.

Dyrektor OKE w Poznaniu

I. Organizacja i przebieg sprawdzianu

Po raz czwarty (łącznie z próbą 2001 r.) w systemie egzaminów zewnętrznych w dniu 1 kwietnia 2004 r. o godzinie 9⁰⁰ szóstoklasiści przystąpili do sprawdzianu. Przygotowano dla nich zróżnicowane w formie i w treści zestawy egzaminacyjne (Tabela 1.).

Tabela 1. Rodzaje zestawów egzaminacyjnych

Symbol zestawu	Zestaw egzaminacyjny		Liczba uczniów	% liczby uczniów
	temat	odbiorca		
S-A1- 042	“Chleb”	uczeń bez dysfunkcji i z dysleksją	83898	97,64
S-A4-042	“ Chleb” (dostosowany)	uczeń słabo widzący	81	0,09
S-A5-042	“ Chleb” (dostosowany)	uczeń słabo widzący	32	0,04
S-A6-042	“ Chleb” Druk w piśmie Braille’a (dostosowany)	uczeń niewidomy	8	0,01
S-A7-042	“ Chleb” (dostosowany)	uczeń niesłyszący / słabo słyszący	162	0,19
S-A8 -042	“W bibliotece”	uczeń z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	1745	2,03
Razem			85926	100

Zgodnie z §32 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 marca 2001 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (DzU z 2001 r. Nr 29, poz. 323 ze zmianami) uczniowie z dysfunkcjami mogą przystąpić do sprawdzianu w warunkach i formie dostosowanych do tych dysfunkcji. Sposoby dostosowania formy i warunków egzaminacyjnych, które określił Minister Edukacji Narodowej i Sportu oraz system egzaminacyjny, zostały omówione w *Procedurach i instrukcjach dotyczących przygotowania i przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego.*(m. in. na stronie internetowej www.oke.poznan.pl).

Sprawdzian jest powszechny i obowiązkowy. Mimo to, w okręgu z różnych przyczyn nie przystąpiło do niego 228 uczniów, z których 113 przystąpiło do sprawdzianu w dodatkowym terminie w dniu 15 czerwca 2004 r.

Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem, w skład każdego z zespołów nadzorujących przebieg sprawdzianu wchodził nauczyciel z innej szkoły (łącznie było to 2054 nauczycieli). Poza tym egzaminy obserwowali eksperci i obserwatorzy. Obecność osób z zewnątrz w szkole zwiększała rzetelność i prawidłowość przeprowadzania sprawdzianu.

Po napisaniu sprawdzianu przez uczniów, przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego przekazywał zestawy egzaminacyjne przedstawicielowi OKE. Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu utworzono 25 ośrodków, w których przedstawiciele OKE przyjmowali prace uczniów.

W dniach 31 marca i 1 kwietnia koordynatorzy sprawdzianu z ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych spotkali się w Warszawie w celu ostatecznego ustalenia kryteriów

oraz schematów oceniania. W dniu 2 kwietnia w Poznaniu koordynatorzy przeprowadzili dla przewodniczących zespołów egzaminatorów z 9 rejonów OKE w Poznaniu szkolenie, w czasie którego omówiono zakres ich obowiązków, organizację sprawdzania i oceniania prac przez egzaminatorów i egzaminatorów - weryfikatorów. Ponadto każdy przewodniczący zespołu egzaminatorów otrzymał zwarty druk *Procedur sprawdzania przez egzaminatorów prac egzaminacyjnych sprawdzianu i egzaminów*, który obok wszystkich niezbędnych informacji zawierał także wzory dokumentów potrzebnych do ścisłego kontrolowania obiegu prac egzaminacyjnych. W trakcie szkolenia omówiono zatwierdzone przez krajowy zespół koordynatorów schematy punktowania zestawów zadań. Wspólnie oceniono prace uczniów. Następnie każdy z przewodniczących przeszkolił w ten sam sposób egzaminatorów wchodzących w skład kierowanego przez siebie zespołu. W trzech województwach, na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu, prace uczniów sprawdzało i oceniało 825 egzaminatorów zewnętrznych w 35 zespołach (z których każdy liczył średnio 24 osoby).

Do jednego z tych zespołów powołano egzaminatorów oceniających prace uczniów z trudnościami w uczeniu się (Arkusze S-A8- 042) oraz uczniów niesłyszących i słabo słyszących (Arkusze S-A7- 042). Praca wszystkich zespołów egzaminatorów była nadzorowana przez pracowników OKE w Poznaniu.

Egzaminatorzy sprawdzali prace uczniów indywidualnie oraz zespołowo. Wszelkie wątpliwości wyjaśniano z przewodniczącymi zespołów egzaminatorów, którzy w trakcie sprawdzania losowo weryfikowali rzetelność pracy egzaminatorów. W ten sposób zweryfikowano 2595 prac. Po sporządzeniu protokołu, w którym zespół egzaminatorów proponował wyniki, przewodniczący przekazywał protokolarnie prace do koordynatorów rejonu OKE. W każdym z rejonów koordynacji powołano zespół egzaminatorów – weryfikatorów, którzy sprawdzali poprawność kryterialnego oceniania. Sprawdzili oni 11% wszystkich prac uczniowskich – 9103. Rzetelność pierwszej i drugiej weryfikacji była losowo sprawdzana przez koordynatorów - głównych egzaminatorów w okręgu (3232 prace). Łącznie zweryfikowano (ponownie sprawdzono) 14930 prac, co stanowi 17,4% wszystkich prac uczniowskich. Wyniki zostały szczone i zweryfikowane w OKE. Następnie przekazano je do szkół oraz wykorzystano do opracowania niniejszego raportu.

W połowie maja każda ze szkół znajdujących się na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu otrzymała pierwszy raport, tzn. papierową wersję wyników indywidualnych uczniów:

- za każde zadanie,
- za poszczególne umiejętności,
- za cały arkusz egzaminacyjny,
- wartości współczynnika łatwości za cały arkusz dla każdego ucznia.

Równocześnie każda ze szkół otrzymała średnie wyniki:

- oddziałów
- gmin,
- powiatów,
- województwa,
- okręgu,
- kraju (w raporcie).

Ponadto szkoły otrzymały komentarz dydaktyczny oraz przykłady możliwości wykorzystania przesłanych wyników podczas ich komunikowania i opracowania analizy wyników.

Wyniki w wersji elektronicznej dla każdego ucznia i szkoły znajdują się na stronie internetowej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu www.oke.poznan.pl, są dostępne po zastosowaniu kodu i klucza szyfrującego szkoły. Na stronie tej dla wszystkich zainteresowanych dostępne są również zestawienia wyników sprawdzianu dla: każdego województwa, powiatu, gminy i na tym tle szkoły – za poszczególne kategorie umiejętności i za cały test.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wielu szkół, Państwa Dyrektorów oraz Nauczycieli zainteresowanych doskonalszym komunikowaniem i wykorzystywaniem wyników sprawdzianu przeprowadzanego w klasie szóstej szkoły podstawowej, na naszej stronie internetowej udostępniamy Państwu opracowanie: *Analiza i interpretacja wyników sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej – przesłanki do budowy programu rozwoju szkoły*, które – według naszych założeń – powinno ułatwić wykorzystanie wyników sprawdzianu w procesie dydaktycznym. Program dostępny jest dla szkół po zalogowaniu się, jak w przypadku indywidualnych wyników uczniów i szkół.

II. Dane statystyczne o uczniach i szkołach w okręgu

1. Zestawienie liczby uczniów przystępujących do sprawdzianu na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu do sprawdzianu przystąpiło 85926 uczniów z 2054 szkół podstawowych z trzech województw: lubuskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Liczbę uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu w poszczególnych województwach oraz uczniów, którzy rozwiązywali zadania zawarte w różnych rodzajach arkuszy, zamieszczono w poniższych tabelach:

Tabela 2. Liczba uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu

Łącznie do sprawdzianu przystąpiło uczniów	85926	
w tym:		
rozwiązujących zadania zawarte w arkuszu standardowym (S – A1 – 042) „Chleb” w poszczególnych województwach:		
	lubuskie -	13810
	wielkopolskie -	47775
	zachodniopomorskie -	22313
	razem -	83898
rozwiązujących zadania zawarte w arkuszach niestandardowych	- razem:	2028
		2,36%
w tym:		
„Chleb” (S – A4– 042) – dla uczniów słabo widzących	81	0,09%
„Chleb” (S – A5– 042) – dla uczniów słabo widzących	32	0,04%
„Chleb” (S – A6- 042) – dla uczniów niewidomych	8	0,01%
„Chleb” (S – A7 – 042) – dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących	162	0,19%
„W bibliotece” (S – A8 – 042) – dla uczniów z trudnościami w uczeniu się	1745	2,03%
nieobecni podczas sprawdzianu	228	0,26%
zwolnieni ze sprawdzianu	75	0,09%

Tabela 3. Dane o uczniach i szkołach w okręgu

Liczba szkół w okręgu, w których uczniowie przystąpili do sprawdzianu	2054	
Uczniowie, którzy przystąpili do sprawdzianu:	<i>Liczba uczniów</i>	<i>Procent liczby uczniów</i>
w okręgu	85926	100%
w tym:		
mieszkających na wsi	32070	36,90%
mieszkających w dużych miastach	16169	17,48%
mieszkających w pozostałych miastach	40556	45,62%

2. Zestawienie porównawcze osiągnięć uczniów w latach 2002 - 2004 rozwiązujących zadania w poszczególnych rodzajach arkuszy

W tabelach 4. 5. i 6. przedstawiono średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez uczniów rozwiązujących zadania w różnych rodzajach arkuszy Ponadto zebrano wyniki punktowe uzyskane zarówno w roku 2004, 2003 i 2002 za rozwiązanie całego arkusza oraz za rozwiązanie zadań sprawdzających poziom opanowania poszczególnych umiejętności. Podano również maksymalne liczby punktów możliwych do uzyskania.

Na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań ze **standardowego arkusza „Chleb”**, uczniowie w okręgu w **roku 2004** średnio uzyskiwali **24,8** punktu (tabela 4.). Uczniowie z województwa zachodniopomorskiego uzyskali średni wynik niższy o 0,2 pkt. (**24,6**), a uczniowie z województwa lubuskiego(**24,4**) - średni wynik niższy o 0,4 pkt. Średnia szóstoklasistów z województwa wielkopolskiego jest wyższa o 0,2 pkt. i wynosi **25,0** punktów. Niemal wszystkie średnie wyniki są niższe od tych, które uczniowie w okręgu uzyskali w roku 2003 i 2002. Największe różnice, bo wynoszące w okręgu od 0,3 – 1,8 pkt. zauważono, analizując średnie wyniki uzyskane za zadania, które sprawdzały opanowanie umiejętności pisania, rozumowania i wykorzystywania wiedzy w praktyce. Wyższe są wyniki uzyskane w okręgu w latach 2002 – 2004 za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności czytania– 0,4 pkt. więcej.

Za rozwiązanie zadań zawartych w dostosowanym dla potrzeb **uczniów niesłyszących i słabo słyszących** arkusza „Chleb”, na 40 punktów możliwych, uczniowie w okręgu uzyskiwali w **roku 2004** średnio **25,6** punktu (tabela 5.). Rozwiązujący ten arkusz w województwie zachodniopomorskim uzyskali średni wynik wyższy o 3,2 punktu, a uczniowie w województwie wielkopolskim niższy o 1,6 pkt. niż średnia w okręgu. Najniższy średni wynik uzyskali uczniowie w województwie lubuskim – o 3,2 pkt. niższy niż w okręgu. Za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania i wykorzystywania wiedzy w praktyce uczniowie niesłyszący i słabo słyszący uzyskali wyniki niższe niż w 2003 i 2002 roku. Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania – średnio uczniowie otrzymywali połowę punktów możliwych do uzyskania. Wyniki uzyskane w kategorii czytanie w okręgu, w roku 2004 wzrosły w porównaniu do roku 2003, ale wówczas były niższe niż w 2002 r. Natomiast wyniki uzyskane za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania, świadczą o tym, że w 2003 r. uczniowie lepiej opanowali tę umiejętność, ale w 2004 r. otrzymany wynik był niższy niż w obu poprzednich latach. Rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności korzystania z informacji w 2003 r. sprawiło uczniom więcej problemów niż w 2002 r., jednakże w 2004 r. uczniowie uzyskali wynik na tym samym poziomie jak w 2002 r. Średnia liczba punktów uzyskanych za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w arkuszu była w 2004 roku aż o 3,5 punktu niższa od średniej z 2003 roku i o 5,3 punktu niższa od średniej z 2002 roku.

Uczniowie z trudnościami w uczeniu się, na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „W bibliotece”, średnio w **2004 roku** uzyskiwali **26,3** punktu (tabela 6.). Rozwiązujący ten arkusz w województwie lubuskim uzyskali taki sam średni wynik, jak średnia w okręgu, uczniowie w województwie wielkopolskim wynik niższy o 0,7 pkt., a w zachodniopomorskim o 1,1 punktu wyższy niż średnia w okręgu. Średnia liczba punktów uzyskanych za rozwiązanie wszystkich zadań zawartych w arkuszu była w 2004 roku o 1,1 punktu niższa od średniej z 2003 roku i o 1,8 punktu niższa od średniej uzyskanej w 2002 r. Wyniki uzyskane za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności korzystania z informacji na przestrzeni trzech lat są coraz niższe. Średnie wyniki uzyskane w kategorii czytanie oraz pisanie w 2003 r. były wyższe niż w 2002, lecz w 2004 r. widoczna jest tendencja spadkowa. W okręgu wyniki uzyskane za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce w 2003 r. były niższe w porównaniu z wynikami z 2002 r., ale w 2004 r. były o 0,4 pkt. wyższe. Tylko zadania z zakresu rozumowania sprawiały uczniom coraz mniej trudności, a w konsekwencji wyniki są coraz wyższe.

Tabela 4. Średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez szóstoklasistów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym: S-A1- 042 „Chleb” w roku 2004 w porównaniu z wynikami uzyskanymi w latach 2002 i 2003 .

Kategoria umiejętności		Czytanie			Pisanie			Rozumowanie			Korzystanie z informacji			Wykorzystywanie wiedzy w praktyce			Razem za cały arkusz		
		2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania		10			12			8			2			8			40		
województwo	lubuskie	7,5	7,6	8,0	9,0	8,7	7,8	5,4	5,2	3,4	1,7	1,7	1,4	4,3	4,2	3,7	27,9	27,4	24,4
	wielkopolskie	7,7	7,7	8,0	9,2	8,8	8,0	5,7	5,4	3,6	1,7	1,7	1,5	4,4	4,3	3,9	28,7	28,0	25,0
	zachodniopomorskie	7,6	7,7	8,1	9,1	8,7	7,8	5,6	5,2	3,5	1,7	1,7	1,5	4,4	4,3	3,9	28,3	27,7	24,6
	okręg	7,6	7,7	8,0	9,1	8,8	7,9	5,6	5,3	3,5	1,7	1,7	1,5	4,4	4,3	3,9	28,3	27,8	24,6
kraj		7,9	7,9	8,2	9,4	8,9	8,3	5,9	5,4	3,7	1,7	1,7	1,5	4,6	4,7	4,0	29,5	28,6	25,6

Tabela 5

Średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez szóstoklasistów rozwiązujących zadania w arkuszu dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących: S-A7- 042 „Chleb” w roku 2004 w porównaniu z wynikami uzyskanymi w latach 2002 i 2003.

Kategoria umiejętności		Czytanie			Pisanie			Rozumowanie			Korzystanie z informacji			Wykorzystywanie wiedzy w praktyce			Razem za cały arkusz		
		2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania		10			12			8			2			8			40		
województwo	lubuskie	8,9	7,9	7,6	8,8	10,3	6,7	7,1	5,9	3,6	1,8	1,6	1,5	4,8	5,4	3,0	31,3	31,0	22,4
	wielkopolskie	8,6	7,7	7,5	8,4	9,8	7,2	6,7	5,6	3,9	1,7	1,5	1,6	5,5	5,0	3,8	31,0	29,7	24,0
	zachodniopomorskie	8,7	6,8	8,9	8,4	9,6	8,9	6,9	5,1	4,7	1,8	1,4	1,8	4,6	4,4	4,5	30,5	27,3	28,8
	okręg	8,7	7,4	8,1	8,5	9,9	7,8	6,8	5,5	4,2	1,7	1,5	1,7	5,1	4,9	3,9	30,9	29,1	25,6
kraj		7,9	7,9	²	9,4	8,9		5,9	5,4		1,7	1,7		4,6	4,7		29,5	28,6	

² Brak danych dotyczących kraju w chwili wydawania raportu do druku.

Tabela 6

Średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez szóstoklasistów rozwiązujących zadania w arkuszu dla uczniów z trudnościami w uczeniu się: S-A8— 042 „W bibliotece” w roku 2004 w porównaniu z wynikami uzyskanymi w latach 2002 i 2003.

Kategoria umiejętności	Czytanie			Pisanie			Rozumowanie			Korzystanie z informacji			Wykorzystywanie wiedzy w praktyce			Razem za cały arkusz			
	8	9	9	8	8	8	7	9	9	3	2	2	14	12	12	40			
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004	
województwo	lubuskie	5,8	6,6	6,4	3,9	5,6	4,0	4,8	5,3	6,0	2,7	1,5	1,4	10,1	7,8	8,6	27,2	26,8	26,3
	wielkopolskie	6,0	6,6	6,3	4,2	5,5	3,9	4,9	5,7	5,9	2,7	1,6	1,4	10,4	8,0	8,1	28,2	27,3	25,6
	zachodniopomorskie	6,1	6,7	6,5	4,3	5,6	4,1	4,8	5,6	6,0	2,7	1,6	1,4	10,5	8,0	8,7	28,3	27,4	27,4
okręg	6,0	6,6	6,4	4,2	5,6	4,1	4,9	5,6	6,0	2,7	1,6	1,4	10,3	8,0	8,4	28,1	27,4	26,3	

3. Współczynnik rzetelności testów

Chcąc odpowiedzieć na pytanie, czy wyniki sprawdzianu są rzeczywistą miarą osiągnięć uczniów, należy ocenić rzetelność przeprowadzenia sprawdzianu w szkole oraz rzetelność sprawdzania i oceniania, a także rzetelność³ narzędzia (arkusza). W tabeli nr 7 przedstawiono współczynniki rzetelności dla trzech omawianych w raporcie arkuszy. Jeżeli współczynnik rzetelności przybiera wartości w przedziale od 0,80 do 0,89, mamy narzędzie rzetelne⁴. Jeżeli współczynnik rzetelności przybiera wartości w przedziale od 0,90 do 1,00, mamy test bardzo rzetelny.

Tabela 7. Współczynniki rzetelności testów

Rodzaj arkusza	Liczba zdających	Rzetelność testu
S-A1-042 „Chleb”	83898	0,91
S-A7-042 „Chleb”	162	0,92
S-A8-042 „W bibliotece”	1745	0,88

Arkusze pt. „Chleb” zarówno w wersji standardowej, jak i dostosowanej dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących są testami bardzo rzetelnymi, a arkusz „W bibliotece” dla uczniów z trudnościami w uczeniu się – jest testem rzetelnym.

III. Arkusz standardowy S-A1-042 „Chleb” – opis i analiza wyników

1. Opis arkusza

W dniu 1 kwietnia 2004 r. do sprawdzenia u uczniów kończących szóstą klasę szkoły podstawowej stopnia opanowania umiejętności opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych zastosowano arkusz z motywem przewodnim pt. „Chleb” (symbol S-A1-042)⁵. Poniżej przedstawiamy jego opis.

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut, czas ten mógł zostać przedłużony o dodatkowe 30 min., jeżeli uczeń miał podstawy prawne, czyli zgodnie z orzeczeniem lub opinią wydaną przez publiczną poradnię psychologiczno – pedagogiczną, poradnię specjalistyczną lub poradnię niepubliczną o uprawnieniach publicznych.

Poprzez zadania sprawdzono stopień opanowania pięciu kategorii umiejętności, za które uczeń maksymalnie mógł uzyskać **40 punktów**, w tym za:

- czytanie **10**
- pisanie **12**
- rozumowanie **8**
- korzystanie z informacji **2**
- wykorzystywanie wiedzy w praktyce **8**

Wyżej wymienione umiejętności w arkuszu „Chleb” sprawdzano poprzez 25 zadań, w tym: 20 zamkniętych wielokrotnego wyboru i 5 zadań otwartych krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi.

³ Rzetelność można w uproszczeniu zdefiniować jako zgodność wyników testowania dokonanych w różnym czasie tym samym testem, na tej samej populacji. Miarą jej jest współczynnik rzetelności.

⁴ Na podstawie: B. Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia, WS iP, Warszawa 1999.*

⁵ Arkusze sprawdzianu, schematy oceniania i klucze odpowiedzi znajdują się na stronie internetowej www.oke.poznan.pl

W zadaniach zamkniętych uczeń wybierał jedną prawidłową odpowiedź spośród czterech podanych i zaznaczał swoje rozwiązania na karcie odpowiedzi. Zadania te były punktowane w skali 0 -1. Za ich poprawne rozwiązanie szóstoklasista mógł uzyskać 20 punktów. Również 20 punktów mógł uzyskać wtedy, gdy udzielił poprawnej odpowiedzi w zadaniach otwartych.

2. Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym

W tabeli 8. przedstawiono plan testu, w którym zebrano zadania/kryteria sprawdzające poszczególne kategorie umiejętności. W tabelach nr 9 – 13 przedstawiono szczegółowy opis arkusza „Chleb”: nazwę sprawdzanej umiejętności, przyporządkowanie jej do standardów wymagań egzaminacyjnych, numery zadań sprawdzających te umiejętności, maksymalną liczbę punktów za każdą z umiejętności oraz wagę procentową każdej z umiejętności. Dane zawarte w tabelach pozwalają na zapoznanie się z umiejętnościami, które zostały sprawdzone, jakimi zadaniami je badano oraz ile punktów uczeń mógł uzyskać za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie każdej umiejętności.

Tabela 8. Plan arkusza standardowego

<i>Kategoria umiejętności</i>	<i>Numer zadania</i>	<i>Liczba punktów</i>
czytanie	1, 2, 3, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 20	10
pisanie	21(I – VIII), 22(I – III)	12
rozumowanie	4, 5, 11, 12, 23(I), 24(I, III), 25	8
korzystanie z informacji	16, 23(II)	2
wykorzystywanie wiedzy w praktyce	6, 7, 8, 9, 13, 24(II, IV, V)	8

Uczniowie słabo widzący i niewidomi rozwiązywali taki sam arkusz, zapisany odpowiednio czcionką 16 pkt. (S-A4-042), 24 pkt. (S-A5-042) lub w alfabecie Braille’a (S-A6-042).

Tabela 9. Czytanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
odczytywanie tekstu popularnonaukowego	1.1	1, 2, 3, 14	4	10	25%
odczytywanie tekstu użytkowego	1.1	10	1		
rozumienie pojęcia przenośni	1.2	15	1		
odczytywanie tekstu poetyckiego	1.1	17, 18, 19, 20	4		

Tabela 10. Pisanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
pisanie na temat	2.1	21.I*, 21.II, 21.III, 21.IV	5	12	30%
celowe stosowanie środków językowych	2.3	21.V	1		
przestrzeganie norm językowych	2.3	21.VI	1		
przestrzeganie norm ortograficznych	2.3	21.VII, 22.III	2		
przestrzeganie norm interpunkcyjnych	2.3	21.VIII	1		
stosowanie formy ogłoszenia	2.1	22.I, 22.II	2		

Tabela 11. Rozumowanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
rozpoznawanie charakterystycznych cech obiektów przyrodniczych	3.6	5, 23.I	2	8	20%
umieszczanie dat w przedziałach czasowych	3.1	4	1		
opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą wyrażenia arytmetycznego	3.5	11, 25	2		
opisywanie za pomocą diagramu sytuacji przedstawionej w zadaniu	3.5	12	1		
ustalanie sposobu rozwiązywania zadania	3.8	24.I, 24.III	2		

* 21.I oznacza kryterium pierwsze w zadaniu 21. Schematy oceniania znajdują się na stronie internetowej: www.oke.poznan.pl

Tabela 12. Korzystanie z informacji

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
porządkowanie wyrazów w kolejności alfabetycznej	4.1	23.II	1	2	5%
posługiwanie się źródłem informacji (przypisem)	4.1	16	1		

Tabela 13. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
wykonywanie obliczeń dotyczących długości	5.3	6	1	8	20%
wykonywanie obliczeń dotyczących wagi	5.3	7, 24.V	2		
wykorzystywanie w sytuacji praktycznej własności figur geometrycznych	5.5	8	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących pieniędzy	5.3	9	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących czasu	5.3	13	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących powierzchni	5.3	24.II, 24.IV	2		

3. Analiza wyników uzyskanych w okręgu

W tabelach nr 14 i 15 przedstawiono wyniki uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania z **arkusza standardowego „Chleb” (A1, A4, A5 i A6)**. Średnie liczby punktów uzyskanych przez uczniów za rozwiązanie zadań sprawdzających poszczególne kategorie umiejętności podano w tabeli nr 14. Analiza tych wyników pozwala stwierdzić, że podobnie jak w roku ubiegłym, zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania i korzystania z informacji nie sprawiały większości uczniów problemu. Z kategorii pisanie trudność sprawiały: poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna. Najwięcej trudności sprawiały uczniom zadania badające opanowanie umiejętności z kategorii rozumowanie i wykorzystywanie wiedzy w praktyce, szczególnie dotyczące ustalania sposobu obliczania pola powierzchni trapezu i wielkości plonu zebranego z pola o tym kształcie. Uzyskany średni wynik za zadania sprawdzające opanowanie tych umiejętności jest bardzo niski: w obu kategoriach umiejętności wynik nie sięga połowy punktów możliwych do uzyskania. Analiza średnich wyników punktowych uzyskanych przez uczniów za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza pozwala na sformułowanie stwierdzenia, że sprawdzian okazał się dla uczniów umiarkowanie trudny.

Tabela 14.

**Średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez uczniów rozwiązujących
arkusz standardowy „Chleb”**

		Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania		10	12	8	2	8	40
województwo	lubuskie	8,0	7,8	3,4	1,4	3,7	24,4
	wielkopolskie	8,0	8,0	3,6	1,5	3,9	25,0
	zachodniopomorskie	8,1	7,8	3,5	1,5	3,9	24,6
okręg		8,0	7,9	3,5	1,5	3,9	24,8
kraj		8,2	8,3	3,7	1,5	4,0	25,6

4. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w okręgu

W celu przeprowadzenia wnikliwej analizy wyników przydatna może okazać się interpretacja danych statystycznych informujących o tym, ilu uczniów (w poszczególnych województwach i w okręgu) otrzymało określoną liczbę punktów, np. że maksymalne – 40 punktów - otrzymało 108 uczniów w województwie lubuskim, 304 - w województwie wielkopolskim, 144 - w zachodniopomorskim, w sumie w okręgu 556 szóstoklasistów.

Informację o wynikach punktowych uzyskanych w okręgu przez uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym „Chleb” przedstawiono w tabeli nr 14. Zebrano w niej również wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w województwach: lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim oraz w całym okręgu. Pogrubioną, czerwoną czcionką zaznaczono najczęściej powtarzające się wyniki (modalna).

W województwie lubuskim największa liczba uczniów (661) osiągnęła wynik 23 punkty. Niższy wynik uzyskało 5518 uczniów, co stanowi 39,9% piszących w tym województwie. W województwie wielkopolskim największa liczba uczniów (2323) osiągnęła wynik 25 punktów. Niższy wynik uzyskało 21999 uczniów, co stanowi 46% piszących w województwie wielkopolskim. W województwie zachodniopomorskim największa liczba uczniów (1074) osiągnęła wynik 26 punktów. Niższy wynik uzyskało 11682 uczniów, co stanowi 52,3% piszących w województwie zachodniopomorskim. W całym okręgu modalna wynosiła 25 punktów (3973 uczniów). Niższy wynik uzyskało 39493 uczniów, co stanowi 47% piszących w okręgu.

Średnie wyniki punktowe w 2004 roku są niższe niż w roku ubiegłym. Równocześnie większa niż w roku 2003 liczba uczniów uzyskała maksymalny wynik – 556 przy 454 w roku ubiegłym. Podczas sprawdzianu w 2003 roku wynik niższy od średniej w okręgu uzyskało 62,5% uczniów, a w 2004 roku – 47% piszących. Pozwala to na sformułowanie wniosku, że w populacji szóstoklasistów dostrzega się powolny przyrost umiejętności.

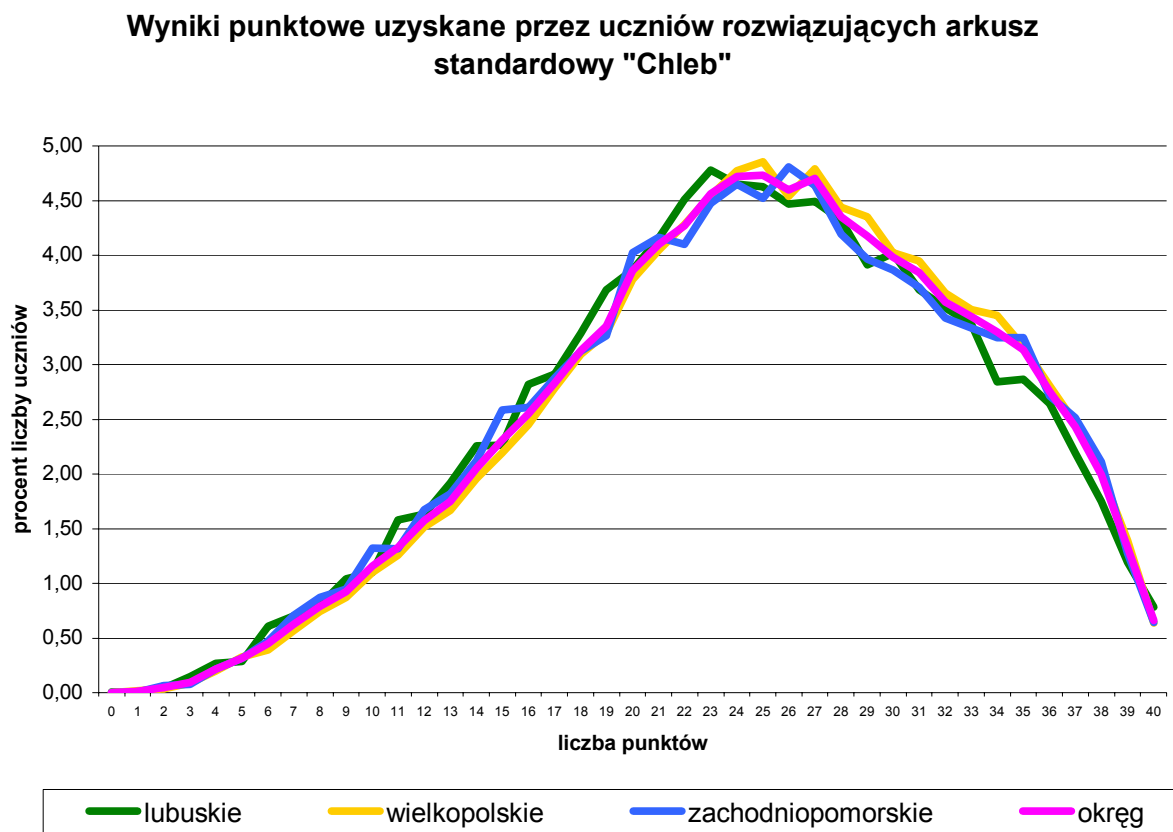
Tabela 15.

Wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez uczniów rozwiązujących arkusz standardowy „Chleb”

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	1	0	0	1
1	0	9	1	10
2	6	17	14	37
3	20	43	17	80
4	37	96	48	181
5	40	156	71	267
6	84	188	106	378
7	97	271	158	526
8	111	355	195	661
9	144	418	212	774
10	152	526	295	973
11	218	601	294	1113
12	226	724	373	1323
13	265	798	406	1469
14	312	937	474	1723
15	313	1050	577	1940
16	390	1172	582	2144
17	403	1333	642	2378
18	455	1479	697	2631
19	510	1574	729	2813
20	535	1809	898	3242
21	575	1937	930	3442
22	624	2049	915	3588
23	661	2173	999	3833
24	643	2284	1039	3966
25	640	2323	1010	3973
26	618	2171	1074	3863
27	621	2292	1036	3949
28	598	2123	937	3658
29	541	2083	886	3510
30	556	1924	864	3344
31	510	1889	828	3227
32	487	1749	765	3001
33	466	1676	745	2887
34	393	1652	725	2770
35	396	1515	725	2636
36	366	1342	606	2314
37	303	1180	562	2045
38	242	964	471	1677
39	165	666	285	1116
40	108	304	144	556
łącznie	13832	47852	22335	84019

Prezentowany poniżej wykres nr 1 ilustruje ogólne wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w okręgu podczas sprawdzianu oraz procent uczniów, którzy osiągnęli ten rezultat. Przesunięcie wszystkich krzywych w prawo oznacza, że sprawdzian był dla uczniów umiarkowanie trudny. Różnice między wynikami uzyskanymi w poszczególnych województwach i w okręgu są niewielkie.

Wykres 1.

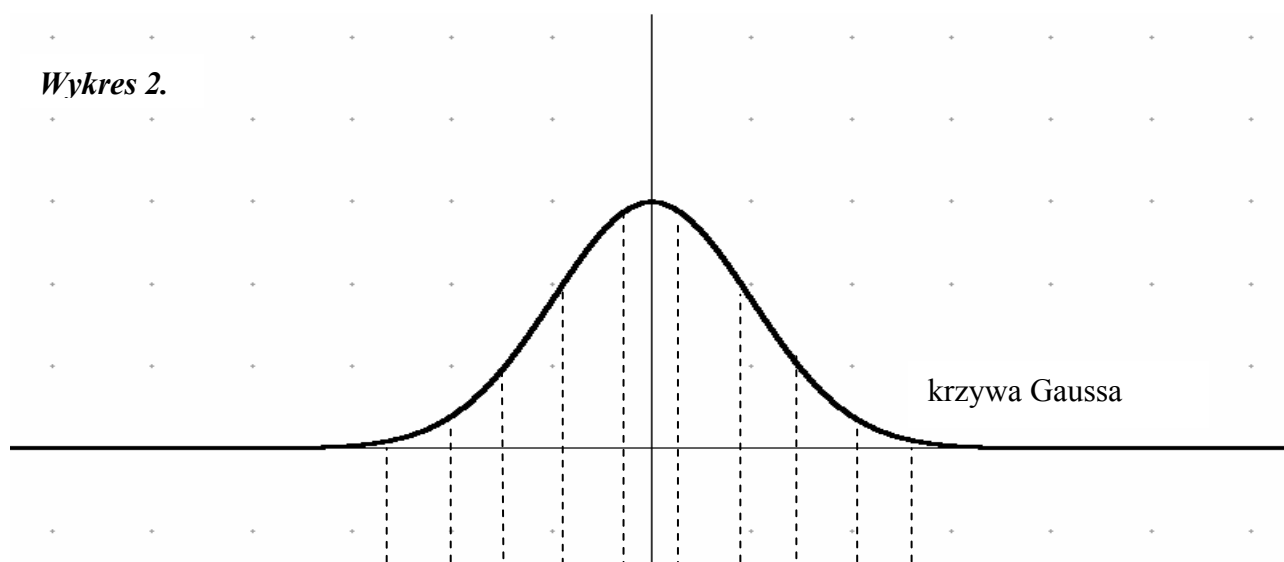

5. Rozkłady wyników punktowych uzyskanych przez uczniów w skali dziewięciopunktowej (staninowej)

Chcąc umożliwić każdemu uczniowi porównanie swoich wyników z wynikami innych uczniów, znormalizowano rozkład wyników testowania badanej populacji (uczniów klas szóstych szkół podstawowych w okręgu), stosując skalę staninową⁶. W tej skali każdemu staninowi odpowiada określony i stały procent wyników oraz opis dydaktyczny (tabela 16.). Wynik najniższy (stanin pierwszy), to wynik uzyskiwany przez 4% wszystkich piszących, wynik bardzo niski (stanin drugi), to wynik osiągany przez 7% populacji, wynik niski (stanin trzeci) obejmuje wyniki 12% piszących, itd. Procent uczniów, których wyniki mieszczą się w poszczególnych staninach, można zilustrować posługując się równocześnie krzywą Gaussa:

⁶ Bolesław Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*, WSiP, Warszawa 1999.

Wykres 2.

stanin	1	2	3	4	5	6	7	8	9
procenty w staninach	4	7	12	17	20	17	12	7	4
opis dydaktyczny	najniższy	bardzo niski	niski	niżej średni	średni	wyżej średni	wysoki	bardzo wysoki	najwyższy

Tabele nr 16, przedstawiającą staniny dla wszystkich uczniów klas szóstych, którzy w okręgu przystąpili do sprawdzianu, sporządzono w tym celu, aby dla każdego ucznia można było odnaleźć informację – opis dydaktyczny, który charakteryzuje osiągnięty przez niego wynik.

Poniższy przykład ilustruje sposób wykorzystania tabeli 16. w praktyce szkolnej.

Przykład:

Uczeń za rozwiązanie zadań z arkusza otrzymał 32 punkty. Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli można stwierdzić, że:

- *Dla wszystkich uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu w okręgu, jest to wynik wysoki (stanin siódmy); określenie wysoki dotyczy około 20% uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu w okręgu, tzn. tych, którzy uzyskali wynik od 32 do 34 punktów,*
- *Taki sam wynik uzyskało jeszcze 3000 uczniów w okręgu,*
- *Okolo 80% wszystkich piszących uzyskało wynik niższy od omawianego ucznia.*

Tabela 16..

**Rozkłady wyników punktowych uzyskanych przez uczniów
w skali dziewięciopunktowej (staninowej)**

Liczba punktów	Liczba uczniów	Procent	Procent skumulowany	Stanin	Opis dydaktyczny
0	1	0,001	0,00%	1	Najniższy 4%
1	10	0,012	0,01%		
2	37	0,044	0,06%		
3	80	0,095	0,15%		
4	181	0,215	0,37%		
5	267	0,318	0,69%		
6	378	0,450	1,14%		
7	526	0,626	1,76%		
8	661	0,787	2,55%		
9	774	0,921	3,47%		
10	973	1,158	4,63%	2	Bardzo niski 7%
11	1113	1,325	5,95%		
12	1323	1,575	7,53%		
13	1469	1,748	9,28%		
14	1723	2,051	11,33%	3	Niski 12%
15	1940	2,309	13,64%		
16	2144	2,552	16,19%		
17	2378	2,830	19,02%		
18	2631	3,131	22,15%	4	Niżej średni 17%
19	2813	3,348	25,50%		
20	3242	3,859	29,36%		
21	3442	4,097	33,45%		
22	3588	4,270	37,72%	5	Średni 20%
23	3833	4,562	42,28%		
24	3966	4,720	47,00%		
25	3973	4,729	51,73%		
26	3863	4,598	56,33%		
27	3949	4,700	61,03%		
28	3658	4,354	65,39%	6	Wyżej średni 17%
29	3510	4,178	69,56%		
30	3344	3,980	73,54%		
31	3227	3,841	77,38%		
32	3001	3,572	80,96%	7	Wysoki 20%
33	2887	3,436	84,39%		
34	2770	3,297	87,69%		
35	2636	3,137	90,83%	8	Bardzo wysoki 7%
36	2314	2,754	93,58%		
37	2045	2,434	96,01%		
38	1677	1,996	98,01%	9	Najwyższy 4 %
39	1116	1,328	99,34%		
40	556	0,662	100,00%		
	84019	100,000			

6. Współczynnik łatwości zadań

Do analizy wyników uzyskanych podczas sprawdzianu, przydatna jest znajomość **współczynnika łatwości**⁷ poszczególnych zadań zamieszczonych w arkuszu „Chleb”. Współczynnik ten pozwala określić, co jest słabą i mocną stroną ucznia, klasy, szkoły, gminy ...

Łatwość zadania obliczamy dzieląc liczbę punktów uzyskanych za rozwiązanie zadania przez ucznia/uczniów/klasę biorących udział w sprawdzianie, przez maksymalną liczbę punktów możliwych do uzyskania przez ucznia/uczniów/klasę.

(Przykład: Klasa uzyskała średni wynik za test 28,5 pkt. Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania wynosiła 40; współczynnik łatwości = $28,5 \text{ pkt.} / 40 \text{ pkt.} = 0,71$)

Tabela 17. Podział zadań/ kryteriów według współczynnika łatwości

Łatwość	Zadanie	Numer zadania
0,00 – 0,19	bardzo trudne	brak
0,20 – 0,49	trudne	6, 11, 21.V, 21.VI, 24.I, 24.II, 24.III, 24.IV, 24.V, 25
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	4, 5, 7, 8, 12, 13, 15, 17, 21.VII, 21.VIII, 22.II
0,70 – 0,89	łatwe	2, 3, 9, 10, 14, 16, 18, 21.II, 21.III, 21.IV, 22.I, 22.III, 23.I, 23.II
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	1, 19, 20, 21.I

Wartość współczynnika łatwości dla całego arkusza wyniosła w okręgu 0,62, a więc arkusz „Chleb” okazał się umiarkowanie trudny dla uczniów klas szóstych.

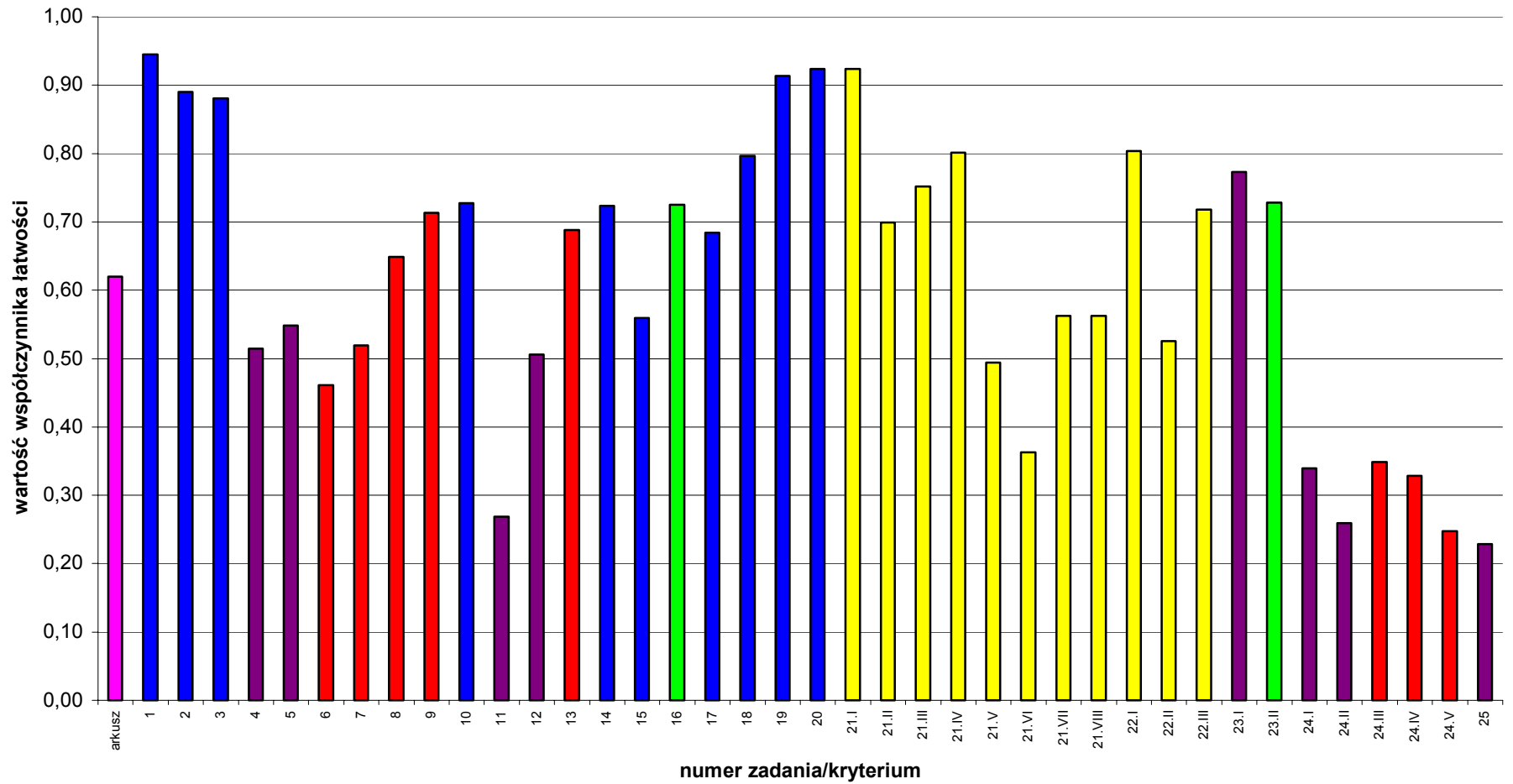
Z analizy danych zamieszczonych w tabeli nr 17 wynika, że dla uczniów klas szóstych nie było w arkuszu zadań bardzo trudnych, a cztery zadania/kryteria były bardzo łatwe. Dziesięć zadań/kryteriów było trudnych, jedenaście umiarkowanie trudnych i czternaście łatwych. Szczegółowo informują o tym dane przedstawione w tabeli nr 17.

Natomiast na wykresie nr 3 przedstawiono współczynniki łatwości wszystkich zadań zawartych w arkuszu. (Zadania badające poszczególne kategorie umiejętności oznaczono różnymi kolorami). Najwięcej trudności sprawiały uczniom zadania badające opanowanie umiejętności rozumowania i wykorzystywania wiedzy w praktyce (zadania nr: 6, 11, 24.I, 24.II, 24.III, 24.IV, 24.V i 25). Najtrudniejsze okazało się dla uczniów w okręgu zadanie (nr 25) z kategorii rozumowanie, w którym sprawdzano, czy uczeń potrafi wykazać pomyłkę piekarza. Jeżeli sprzedawał tylko całe bochenki ważące po 0,8 kg każdy, to nie mógł sprzedać 250 kg chleba. Problemy sprawiło uczniom wykonanie obliczeń matematycznych oraz zredagowanie poprawnych językowo wypowiedzi polonistycznych.

⁷ Bolesław Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*, WSiP, Warszawa 1999.

Wykres 3.

Współczynniki łatwości zadań/kryteriów w arkuszu "Chleb"

 czytanie

 pisanie

 rozumowanie

 korzystanie z informacji

 wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Tabela 18.

**Podział umiejętności badanych w arkuszu „Chleb”
ze względu na wartości współczynnika łatwości**

Łatwość zadań		Badana umiejętność
	Zadanie	
bardzo łatwe	1	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego
	19	charakteryzuje postać występującą w wierszu
	20	odczytuje pouczenie wpływające z wiersza
	21.I	nawiązuje do sytuacji przedstawionej w wierszu
łatwe	2	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego
	3	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego
	9	oblicza koszt zakupów
	10	odczytuje informację z etykiety
	14	określa, o czym mówi tekst popularnonaukowy
	16	posługuje się przypisem
	18	rozumie treść wiersza
	21.II	opowiada historię przedstawioną w wierszu
	21.III	zachowuje przyczynowo – skutkową zależność między zdarzeniami
	21.IV	odtwarza treść swoimi słowami
	22.I	pisze w sposób komunikatywny i zwięzły
	22.III	pisze poprawnie pod względem ortograficznym (krótka forma wypowiedzi)
	23.I	rozpoznaje zboża wśród innych roślin uprawnych
	23.II	porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej
umiarkowanie trudne	4	określa wiek i jego połowę
	5	rozpoznaje zboże na podstawie opisu kwiatostanu
	7	wykonuje obliczenia procentowe dotyczące wagi
	8	wyznacza prostopadłościan o największej objętości
	12	na podstawie informacji z etykiety wskazuje diagram ilustrujący zawartość poszczególnych składników w produkcie
	13	oblicza długość przedziału czasowego
	15	rozpoznaje przerośnięcie (uособienie)
	17	dostrzega w tekście elementy realistyczne i baśniowe
	21.VII	pisze poprawnie pod względem ortograficznym (dłuższa forma wypowiedzi)
	21.VIII	pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym
22.II	umieszcza w ogłoszeniu niezbędne informacje	
trudne	6	oblicza odległość, posługując się skalą planu
	11	na podstawie informacji z etykiety wskazuje wyrażenie arytmetyczne prowadzące do obliczenia wartości energetycznej części produktu
	21.V	dobiera środki językowe służące do określenia charakterów postaci i oceny ich zachowania
	21.VI	pisze poprawnie pod względem językowym
	24.I	ustala sposób obliczania pola czworokąta (trapezu)
	24.II	oblicza pole czworokąta (trapezu)
	24.III	ustala sposób obliczenia wielkości plonu
	24.IV	posługuje się jednostkami
	24.V	oblicza wielkość plonu
25	zapisuje obliczenia potwierdzające błąd w stwierdzeniu piekarza	

7. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności

Umiejętności z zakresu **czytania** sprawdzano polecając uczniom odczytywanie tekstu popularnonaukowego (zadania nr: 1, 2, 3 i 14), tekstu użytkowego (zadanie nr 10) oraz tekstu poetyckiego (zadania nr: 17, 18, 19 i 20). Za pomocą zadania nr 15 sprawdzano, czy uczniowie rozumieją pojęcie uosobienia. Na 10 punktów możliwych do uzyskania za te zadania, największa liczba uczniów w województwach lubuskim (3431, co stanowi około 25%), wielkopolskim (12173, co stanowi około 25%) i w okręgu (21155, co stanowi około 25%) uzyskała 9 punktów. W województwie zachodniopomorskim największa liczba uczniów (5791, co również stanowi około 25%) uzyskała maksymalny wynik – 10 punktów.

Tabela 19. Liczba punktów uzyskanych przez uczniów w okręgu za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów -okręg
0	10	32	12	54
1	35	130	73	238
2	132	393	153	678
3	262	757	398	1417
4	434	1404	692	2530
5	688	2388	1080	4156
6	1201	3787	1779	6767
7	1686	5909	2712	10307
8	2553	8985	4094	15632
9	3431	12173	5551	21155
10	3400	11894	5791	21085
Łącznie	13832	47852	22335	84019

Po przeanalizowaniu tych wyników można stwierdzić, że poziom opanowania umiejętności **czytania** systematycznie rośnie. Niemal wszystkie zadania sprawdzające tę umiejętność okazały się dla szóstoklasistów łatwe i bardzo łatwe. Jedynie zadanie nr 15, w którym uczniowie mieli rozpoznać uosobienie i nr 17, w którym sprawdzano, czy potrafią dostrzec w tekście elementy realistyczne i baśniowe, okazały się dla szóstoklasistów umiarkowanie trudne. W 2004 roku 70% uczniów (więcej niż w roku ubiegłym) osiągnęło za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania wynik 8 i więcej punktów.

W celu sprawdzenia opanowania przez uczniów umiejętności **pisania** polecono szóstoklasistom, aby własnymi słowami opowiedzieli historię przedstawioną w wierszu narracyjnym oraz zredagowali ogłoszenie. Tę umiejętność sprawdzano poprzez zadania nr: 21 i 22. W zadaniu nr 21 polecono uczniom, aby swoimi słowami opowiedzieli historię przedstawioną w wierszu Anny Kamieńskiej „Kamienny chleb”. Jeżeli szóstoklasista poprawnie wykonał to zadanie, mógł otrzymać 9 punktów. Punkty przyznawano za to, że uczeń nawiązywał do sytuacji przedstawionej w wierszu, odtwarzał treść swoimi słowami, dbał o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną oraz spójność tekstu i celowe stosowanie środków językowych.

W zadaniu 22. oczekiwano, by uczeń napisał krótkie ogłoszenie. Warto zauważyć, że udzielenie krótkiej odpowiedzi sprawiło uczniom mniej problemów niż napisanie rozszerzonej odpowiedzi w zadaniu 21. Uczniowie potrafili napisać zwięzłe ogłoszenie, ale połowa piszących nie zamieściła w nim wszystkich niezbędnych informacji.

Wyniki uzyskane przez uczniów w okręgu i w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli nr 20. W całym okręgu najczęściej powtarzającym się wynikiem (modalna) było 10 punktów. W województwie lubuskim wynik taki uzyskało 2076 (około 15%) uczniów rozwiązujących arkusz standardowy, w województwie wielkopolskim - 7439 (około 15%) uczniów, w zachodniopomorskim - 3438 (około 15%) uczniów, a w całym okręgu 12953 (również około 15%). W sumie wynik 8 i więcej punktów, na 12 możliwych do uzyskania za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania, uzyskało około 60% wszystkich piszących. Jak wynika z tabeli nr 20, w okręgu 6315 uczniów otrzymało maksymalne 12 punktów, lecz dużej grupie – 1826 uczniom nie przyznano żadnego punktu. Oznacza to, że około 2% populacji uczniów klas szóstych w okręgu nie potrafiło opowiedzieć swoimi słowami historii opisanej w wierszu, przestrzegając jednocześnie norm językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Tabela 20. Liczba punktów uzyskanych przez uczniów w okręgu za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów -okręg
0	336	926	564	1826
1	313	988	560	1861
2	414	1386	788	2588
3	533	1567	854	2954
4	595	1763	847	3205
5	764	2433	1181	4378
6	999	3510	1625	6134
7	1309	4721	2141	8171
8	1651	5984	2741	10376
9	2033	7063	3296	12392
10	2076	7439	3438	12953
11	1760	6275	2831	10866
12	1049	3797	1469	6315
Łącznie	13832	47852	22335	84019

Zarówno w zadaniu nr 21, jak i nr 22 wielu uczniów nie dbało o poprawność językową. Najczęściej szóstoklasiści powtarzali te same konstrukcje składniowe (nie zawsze logiczne), nie umieli wyznaczać granicy zdania, powtarzali te same wyrazy, nie potrafili celowo stosować środków językowych do określania postaci i oceny ich zachowań. Wielu uczniów nie umiało stosować formy ogłoszenia - formy użytkowej, zapewne często ćwiczonej w szkole. Nie zadowalał też poziom opanowania norm ortograficznych i interpunkcyjnych. Wielu szóstoklasistów popełniało błędy nawet w wyrazach z wymiennym „ó, rz” i „ch”, nie

znało zasad pisowni „nie” z różnymi częściami mowy. Zaobserwowano także, że podobnie jak w ubiegłym roku, wielu szóstoklasistów nie potrafiło prawidłowo zapisywać zmiękczeń ani samogłosek nosowych „ą, ę” w zakończeniach wyrazów. W zakresie interpunkcji duża grupa uczniów nie opanowała podstawowych norm, ponieważ nie potrafiła poprawnie stosować podstawowych znaków interpunkcyjnych: kropki i przecinka.

Opanowanie umiejętności **rozumowania** sprawdzano poprzez cztery zadania zamknięte (zadania nr: 4, 5, 11, 12) i cztery otwarte (kryteria 23.I, 24.I, 24.II, 25). W tej kategorii oceniano umiejętność określania wieku i jego połowy (zadanie 4.) oraz rozpoznawania zbóż na podstawie opisu kwiatostanu (zadanie 5.). Poza tym szóstoklasiści powinni na podstawie informacji zamieszczonej na etykiecie wskazać diagram ilustrujący zawartość poszczególnych składników w produkcie oraz wskazać wyrażenie arytmetyczne prowadzące do obliczenia wartości energetycznej części produktu (zadania 11. i 12.). Najtrudniejsze spośród zadań sprawdzających opanowanie umiejętności rozumowania okazało się ustalenie sposobu obliczania pola trapezu (24.I) i wielkości plonu zebranego z tego pola (24.III). Tylko $\frac{1}{3}$ piszących poradziła sobie z tymi zadaniami.

W tabeli nr 21 przedstawiono liczby punktów uzyskane za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności rozumowania. Zarówno w okręgu, jak i we wszystkich trzech województwach największa liczba uczniów (w okręgu 15465, co stanowi około 18%) uzyskała tylko 2 punkty na 8 możliwych do uzyskania za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności. Aż 4150 piszących (niemal 5%) nie otrzymało żadnego punktu za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności rozumowania.

Tabela 21. Liczba punktów uzyskanych przez uczniów w okręgu za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów -okręg
0	746	2250	1154	4150
1	2031	6661	3338	12030
2	2732	8690	4043	15465
3	2420	8019	3804	14243
4	1862	6691	2970	11523
5	1365	5385	2346	9096
6	1152	4342	1950	7444
7	890	3609	1614	6113
8	634	2205	1116	3955
Łącznie	13832	47852	22335	84019

Zamieszczone w powyższej tabeli wyniki wskazują, że z pięciu sprawdzanych kategorii umiejętności rozumowanie zostało opanowane na najniższym poziomie.

Spośród zadań badających opanowanie umiejętności rozumowania, najtrudniejsze okazało się zadanie nr 25, w którym uczeń powinien wykazać, że sprzedając tylko całe bochenki chleba, z których każdy ważył 0,8 kg, piekarz nie mógł sprzedać 250 kg chleba. Wielu uczniów wykonało to zadanie nieprawidłowo lub w ogóle nie podjęło próby jego rozwiązania. Wśród

najczęściej powtarzających się błędów dostrzeżono fakt zupełnego lekceważenia jednostek. Uczniowie dzieląc 250 kg przez 0,8 kg uzyskiwali wynik 312,5 kg, a przecież obliczali liczbę bochenków chleba. Niski współczynnik łatwości tego i innych zadań sprawdzających opanowanie umiejętności rozumowania po raz kolejny dowodzi, że w szkołach należy poświęcić więcej uwagi zadaniom doskonalącym tę umiejętność.

Z kategorii **korzystanie z informacji** sprawdzano umiejętność alfabetycznego porządkowania wyrazów (zadanie 23.II.) oraz umiejętność posługiwania się przypisem (zadanie nr 16). Poprawne rozwiązanie tych zadań nie sprawiało większości uczniów trudności. Jak wynika z tabeli nr 22, ponad połowa z nich (około 57%) uzyskała maksymalną liczbę punktów. Każde z zadań poprawnie rozwiązało $\frac{3}{4}$ szóstoklasistów.

Tabela 22. Liczba punktów uzyskanych przez uczniów w okręgu za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów -okręg
0	1915	5664	2772	10351
1	4148	14372	6729	25249
2	7769	27816	12834	48419
Łącznie	13832	47852	22335	84019

W arkuszu sprawdzianu pt. „Chleb” opanowanie umiejętności **wykorzystywania wiedzy w praktyce** sprawdzano poprzez pięć zadań zamkniętych i jedno otwarte.

Zanim ukończą szkołę podstawową, szóstoklasiści powinni dobrze opanować umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce, a przede wszystkim sprawnie i poprawnie wykonywać obliczenia wymienione w podstawie programowej.

W tej kategorii oceniano umiejętność obliczania odległości, posługując się skalą planu (zadanie nr 6), wykonywania obliczeń procentowych dotyczących wagi (zadanie nr 7), wyznaczania prostopadłościanu o największej objętości (zadanie nr 8), obliczania kosztu zakupu (zadanie nr 9), obliczania długości przedziału czasowego (zadanie nr 13) oraz obliczania pola trapezu (24.II i 24.IV) i wielkości plonu (24.V).

Najwięcej trudności sprawiło uczniom obliczanie pola powierzchni trapezu i wielkości plonu, zebranego z pola o wcześniej obliczonej powierzchni. Wśród najczęściej powtarzających się błędów dostrzeżono (podobnie jak w przypadku rozumowania) fakt zupełnego lekceważenia jednostek. Uczniowie mnożyli, dzielili i dodawali do siebie jakiegokolwiek liczby występujące w treści zadania, nie zastanawiając się: co mam obliczyć? Po co to robię?

Tabela 22. Liczba punktów uzyskanych przez uczniów w okręgu za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów -okręg
0	502	1490	665	2657
1	1578	4891	2484	8953
2	2472	8067	3925	14464
3	2618	8733	4067	15418
4	2065	7064	3217	12346
5	1515	5377	2475	9367
6	1117	4418	1909	7444
7	1129	4325	1875	7329
8	836	3487	1718	6041
Łącznie	13832	47852	22335	84019

Na podstawie wyników uzyskanych przez uczniów można stwierdzić, że wszystkie umiejętności badane w tych zadaniach okazały się dla piszących umiarkowanie trudne lub trudne. Najczęściej szóstoklasiści uzyskiwali 3 punkty (modalna w okręgu i we wszystkich trzech województwach, co stanowi zarówno w okręgu, jak i w każdym z województw około 18% uczniów) na 8 punktów możliwych. Niemal tyle samo uczniów (około 17% w każdym z województw i w okręgu) uzyskało tylko 2 punkty. Niski współczynnik łatwości wszystkich zadań sprawdzających opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce po raz kolejny dowodzi, że w szkołach należy poświęcić więcej uwagi zadaniom doskonalącym tę umiejętność. Odchodząc od teoretyzowania, rozwiązywać z uczniami zadania związane z życiem codziennym, np: oblicz pole powierzchni ogrodu w kształcie, ile metrów siatki trzeba kupić, a nie oblicz obwóditd.

8. Średnie wyniki uzyskane przez szkoły

Uczniowie, którzy w tym roku przystąpili do sprawdzianu w placówkach znajdujących się na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu, uczęszczali do 2054 szkół podstawowych.

Na naszej stronie internetowej www.oke.poznan.pl znajdują Państwo średnie wyniki uzyskane przez szkoły w okręgu za: cały test oraz za poszczególne umiejętności. Umieszczono tam również współczynniki łatwości⁸ zarówno dla całego testu, jak i poszczególnych umiejętności.

Zestawienie liczby szkół, w których uczniowie rozwiązywali zadania z arkusza A-1, A-4, A-5 lub A-6 „Chleb” przedstawia się następująco:

Tabela 24. Zestawienie liczby szkół, w których uczniowie rozwiązywali zadania z arkusza A-1, A-4, A-5, A-6 „Chleb”

Województwo	Liczba szkół	Średni wynik z testu (maksymalnie 40 pkt)
lubuskie	307	24,4
wielkopolskie	1162	25,0
zachodniopomorskie	502	24,6
okręg	1971	24,8

Najwyższy średni wynik tj. 37 punktów, uzyskała w okręgu 1 szkoła; w 21 szkołach uzyskano średni wynik 33 – 37 punktów. Najniższy średni wynik w okręgu - 12 punktów uzyskała 1 szkoła, a 100 szkół uzyskało średni wynik niższy niż 20 punktów. W województwie lubuskim największa liczba szkół uzyskała średni wynik 25 punktów. W województwie wielkopolskim, zachodniopomorskim i w okręgu największa liczba szkół uzyskała średni wynik 24 punkty.

Tabela nr 25 przedstawia średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły w okręgu.

⁸ Omówienie współczynnika łatwości oraz sposobu jego obliczania znajduje się na str. 24. niniejszego raportu.

Tabela 25. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły w okręgu

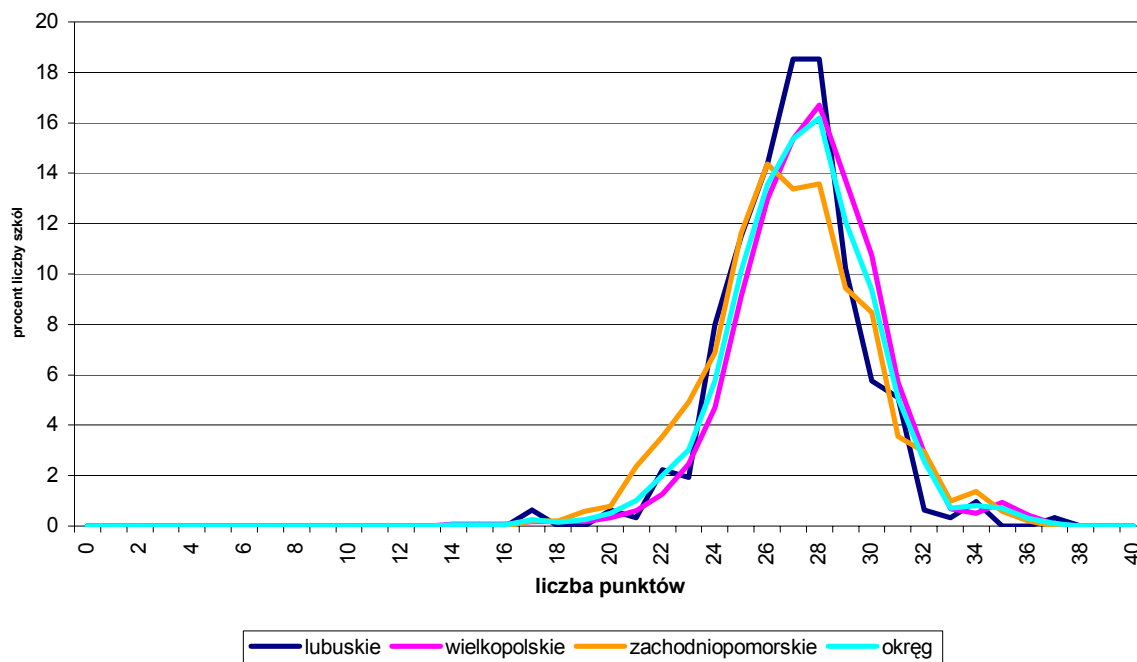
Średnie wyniki osiągnięte przez szkoły	lubuskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie	okręg
11	0	0	0	0
12	1	0	0	1
13	0	0	0	0
14	0	2	0	2
15	2	2	1	5
16	0	4	4	8
17	3	3	7	13
18	4	10	11	25
19	7	20	19	46
20	14	35	40	89
21	20	63	47	130
22	41	123	49	213
23	51	148	58	257
24	38	172	62	272
25	46	162	60	268
26	33	122	38	193
27	14	117	40	171
28	13	71	20	104
29	9	50	15	74
30	3	20	8	31
31	4	12	9	25
32	1	14	8	23
33	1	3	2	6
34	0	8	0	8
35	2	1	2	5
36	0	0	1	1
37	0	0	1	1
Razem	307	1162	502	1971

Analizując dane zawarte w tabeli nr 25 zauważamy, że w żadnej szkole nie uzyskano średniego wyniku poniżej 12 punktów. Także w żadnej szkole nie uzyskano średniego wyniku w przedziale 38 – 40 punktów.

Porównanie rozkładu średnich wyników punktowych uzyskanych przez szkoły w okręgu można przedstawić graficznie na wykresie liniowym (wykres nr 4).

Wykres 4.

Średnie wyniki punktowe uzyskane w szkołach w okręgu

Z wykresu wynika, że średnie wyniki punktowe uzyskane w szkołach w okręgu i w trzech województwach leżących na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu, niewiele się różnią.

9. Rozkłady średnich wyników uzyskanych w szkołach w skali dziewięciopunktowej (staninowej)

Aby każda ze szkół mogła odnaleźć informację – opis dydaktyczny, który charakteryzuje osiągnięty przez nią wynik, sporządzono tabelę nr 26 przedstawiającą staniny dla wszystkich szkół w okręgu, w których uczniowie przystąpili do sprawdzianu. Poniższy przykład ilustruje sposób wykorzystania tabeli 26. w praktyce szkolnej.

Przykład:

Uczniowie pewnej szkoły za rozwiązanie zadań z arkusza uzyskali średni wynik 25 punktów. Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 26. można stwierdzić, że:

- o *Dla wszystkich szkół w okręgu, w których uczniowie rozwiązywali zadania z arkusza A-1 „Chleb”, jest to wynik wyżej średni (stanin szósty); określenie wyżej średni dotyczy około 17% szkół, których uczniowie przystąpili do sprawdzianu w okręgu i rozwiązywali zadania z arkusza A-1 „Chleb”,*
- o *Taki sam wynik uzyskało 268 szkół w okręgu.*

Tabela 26.

Staniny dla średnich wyników szkół w okręgu

Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły	Liczba szkół w okręgu	Procent	Procent skumulowany	Stanin	Opis dydaktyczny
12	1	0,05%	0,05%	1	Najniższy 4%
13	0	0,00%	0,05%		
14	2	0,10%	0,15%		
15	5	0,25%	0,41%		
16	8	0,41%	0,81%		
17	13	0,66%	1,47%		
18	25	1,27%	2,74%		
19	46	2,33%	5,07%		
20	89	4,52%	9,59%	2	Bardzo niski 7%
21	130	6,60%	16,18%	3	Niski 12%
22	213	10,81%	26,99%		
23	257	13,04%	40,03%	4	Niżej średni 17%
24	272	13,80%	53,83%	5	Średni 20%
25	268	13,60%	67,43%	6	Wyżej średni 17%
26	193	9,79%	77,22%		
27	171	8,68%	85,90%	7	Wysoki 20%
28	104	5,28%	91,17%	8	Bardzo wysoki 7%
29	74	3,75%	94,93%		
30	31	1,57%	96,50%	9	Najwyższy 4 %
31	25	1,27%	97,77%		
32	23	1,17%	98,93%		
33	6	0,30%	99,24%		
34	8	0,41%	99,64%		
35	5	0,25%	99,90%		
36	1	0,05%	99,95%		
37	1	0,05%	100,00%		
38	0	0,00%	100,00%		
39	0	0,00%	100,00%		
40	0	0,00%	100,00%		
	1971	100,00%			

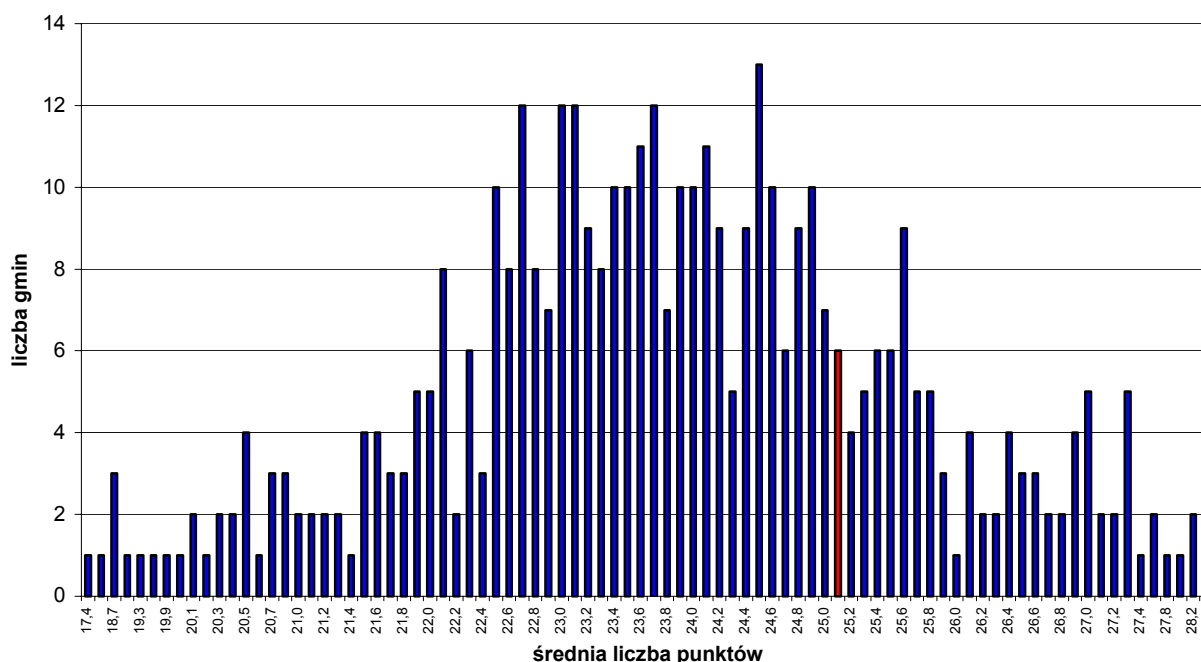
10. Średnie wyniki punktowe uzyskane w gminach

Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu znajdują się 423 gminy. Dla organów samorządowych interesujący może okazać się średni wynik punktowy, który osiągnęły szkoły znajdujące się na terenie ich gminy i porównanie go ze średnimi wynikami uzyskanymi przez inne gminy w powiecie, województwie czy w okręgu.

Wyniki uzyskane podczas sprawdzianu w: szkołach, gminach, powiatach, województwach i w okręgu, znajdują się na stronie internetowej www.oke.poznan.pl. Aby ułatwić organom prowadzącym wykorzystanie tych danych celem opracowania diagnozy osiągnięć szkół działających na terenie gminy (co było silną, a co słabą stroną procesu dydaktycznego), na str. 78 niniejszego raportu zamieszczono przykładową analizę wyników sprawdzianu uzyskanych przez szkoły w gminie.

Wykres 5.

Średnie wyniki punktowe uzyskane w gminach w okręgu

Z wykresu 5. możemy odczytać, że najniższy średni wynik uzyskany przez jedną gminę wynosi 17,4 punktu, najwyższy uzyskany również przez jedną gminę - 28,7 punktu. Najwięcej gmin (13) uzyskało średni wynik 24,5 punktu. Wynik gminy, która osiągnęła rezultat np. 25 punktów (oznaczona czerwonym kolorem na wykresie) znajduje się po prawej stronie wykresu, co oznacza, że bardzo wiele gmin w okręgu uzyskało wynik niższy od niej.

11. Staniny dla średnich wyników punktowych uzyskanych w gminach w okręgu

Analiza staninowa⁹ pozwala na porównanie wyników uzyskanych przez gminy dla tej populacji szóstoklasistów, która pisała sprawdzian w bieżącym roku szkolnym. Na stronach 37 – 39 raportu podajemy średnie wyniki osiągnięte przez szkoły znajdujące się na terenie wszystkich gmin w okręgu, przedstawione w skali staninowej.

Poniższy przykład pokazuje, w jaki sposób można wykorzystać te informacje:

- Wynik 25 pkt. taki, jak przykładowa gmina, uzyskało 7 gmin w okręgu, co stanowi 1,65% wszystkich gmin w okręgu,
- Omawiana gmina uzyskała wynik „wyżej średni” (stanin 6),
- Taki sam wynik uzyskało 17% wszystkich gmin w okręgu (tych, które uzyskały wyniki od 24,3 punktów do 25,0 punktów),
- Około 76% gmin uzyskało wynik niższy od tej gminy.

Zaproponowana powyżej analiza wyników i wnioski z niej wyciągnięte mogą przyczynić się do rozważań i motywowania rad pedagogicznych do pracy na rzecz podnoszenia jakości kształcenia w szkołach znajdujących się na terenie gminy. Użyteczne w tym celu może być opracowanie: *Przykładowa analiza wyników uzyskanych przez szkoły w gminie zamieszczona na str.78 niniejszego raportu.*

Tabela 27. Staniny dla średnich wyników punktowych uzyskanych w gminach w okręgu

Średnia gminy	Liczba gmin, które uzyskały określoną średnią w okręgu	Procent	Procent skumulowany	Ranga centylowa	Stanin	Opis dydaktyczny
17,4	1	0,24%	0,24%	0%	1	Najniższy 4%
18,6	1	0,24%	0,47%	0%		
18,7	3	0,71%	1,18%	1%		
18,9	1	0,24%	1,42%	1%		
19,3	1	0,24%	1,65%	2%		
19,6	1	0,24%	1,89%	2%		
19,9	1	0,24%	2,13%	2%		
20,0	1	0,24%	2,36%	2%		
20,1	2	0,47%	2,84%	3%		
20,2	1	0,24%	3,07%	3%		
20,3	2	0,47%	3,55%	3%	2	Bardzo niski 7%
20,4	2	0,47%	4,02%	4%		
20,5	4	0,95%	4,96%	4%		
20,6	1	0,24%	5,20%	5%		
20,7	3	0,71%	5,91%	6%		
20,9	3	0,71%	6,62%	6%		
21,0	2	0,47%	7,09%	7%		

⁹ Dokładniej o staninach piszemy na str. 21 niniejszego raportu.

21,1	2	0,47%	7,57%	7%		
21,2	2	0,47%	8,04%	8%		
21,3	2	0,47%	8,51%	8%		
21,4	1	0,24%	8,75%	9%		
21,5	4	0,95%	9,69%	9%		
21,6	4	0,95%	10,64%	10%		
21,7	3	0,71%	11,35%	11%	3	Niski 12%
21,8	3	0,71%	12,06%	12%		
21,9	5	1,18%	13,24%	13%		
22,0	5	1,18%	14,42%	14%		
22,1	8	1,89%	16,31%	15%		
22,2	2	0,47%	16,78%	17%		
22,3	6	1,42%	18,20%	17%		
22,4	3	0,71%	18,91%	19%		
22,5	10	2,36%	21,28%	20%		
22,6	8	1,89%	23,17%	22%		
22,7	12	2,84%	26,00%	25%	4	Niżej średni 17%
22,8	8	1,89%	27,90%	27%		
22,9	7	1,65%	29,55%	29%		
23,0	12	2,84%	32,39%	31%		
23,1	12	2,84%	35,22%	34%		
23,2	9	2,13%	37,35%	36%		
23,3	8	1,89%	39,24%	38%		
23,4	10	2,36%	41,61%	40%		
23,5	10	2,36%	43,97%	43%	5	Średni 20%
23,6	11	2,60%	46,57%	45%		
23,7	12	2,84%	49,41%	48%		
23,8	7	1,65%	51,06%	50%		
23,9	10	2,36%	53,43%	52%		
24,0	10	2,36%	55,79%	55%		
24,1	11	2,60%	58,39%	57%		
24,2	9	2,13%	60,52%	59%		
24,3	5	1,18%	61,70%	61%	6	Wyżej średni 17%
24,4	9	2,13%	63,83%	63%		
24,5	13	3,07%	66,90%	65%		
24,6	10	2,36%	69,27%	68%		
24,7	6	1,42%	70,69%	70%		
24,8	9	2,13%	72,81%	72%		
24,9	10	2,36%	75,18%	74%		
25,0	7	1,65%	76,83%	76%	7	Wysoki 20%
25,1	6	1,42%	78,25%	78%		
25,2	4	0,95%	79,20%	79%		
25,3	5	1,18%	80,38%	80%		
25,4	6	1,42%	81,80%	81%		
25,5	6	1,42%	83,22%	83%		
25,6	9	2,13%	85,34%	84%		
25,7	5	1,18%	86,52%	86%		
25,8	5	1,18%	87,71%	87%		
25,9	3	0,71%	88,42%	88%	8	Bardzo wysoki 7%
26,0	1	0,24%	88,65%	89%		
26,1	4	0,95%	89,60%	89%		
26,2	2	0,47%	90,07%	90%		

26,3	2	0,47%	90,54%	90%		
26,4	4	0,95%	91,49%	91%		
26,5	3	0,71%	92,20%	92%		
26,6	3	0,71%	92,91%	93%		
26,7	2	0,47%	93,38%	93%		
26,8	2	0,47%	93,85%	94%		
26,9	4	0,95%	94,80%	94%		
27,0	5	1,18%	95,98%	95%		
27,1	2	0,47%	96,45%	96%		
27,2	2	0,47%	96,93%	97%		
27,3	5	1,18%	98,11%	98%		
27,4	1	0,24%	98,35%	98%		
27,5	2	0,47%	98,82%	99%		
27,8	1	0,24%	99,05%	99%		
28,0	1	0,24%	99,29%	99%		
28,2	2	0,47%	99,76%	100%		
28,7	1	0,24%	100,00%	100%		
	423	100,00%			9	Najwyższy 4 %

Jak wynika z wykresu oraz skali staninowej, najniższy wynik w okręgu tj. 17,4 pkt. – 20,3 pkt. uzyskało 15 gmin. Najwyższy wynik w okręgu czyli 27,1 pkt. – 28,7 pkt. uzyskało 17 gmin, co stanowi 4% gmin w okręgu.

IV. Arkusz dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących S-A7-042 „Chleb” – opis i analiza wyników

1. Opis arkusza¹⁰

Zestaw zadań w arkuszu egzaminacyjnym pt. „Chleb” rozwiązywany w dniu 1 kwietnia 2004 r. przez uczniów słabo słyszących i niesłyszących był testem tematycznym, sprawdzającym u uczniów kończących szóstą klasę szkoły podstawowej stopień opanowania umiejętności opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych. W odróżnieniu od uczniów rozwiązujących arkusz standardowy, we wszystkich pytaniach uczniowie słabo słyszący i niesłyszący zaznaczali odpowiedzi bezpośrednio w arkuszu, a na kartę odpowiedzi zaznaczenia te przenośli egzaminator.

Arkusz standardowy został dostosowany do możliwości uczniów z dysfunkcją słuchu. Dostosowanie polegało na tym, że tekst wprowadzający skrócono oraz uproszczono słownictwo. Zmieniono treść poleceń w zadaniach nr: 3, 6 (dodano plan), 7, 8 (dodano rysunek foremki), 10, 11 i 13. Z omawianego arkusza usunięto również tekst wiersza Anny Kamińskiej pt. „Kamienny chleb”, który zastąpiono tekstem prozatorskim pt. „Chleb w kamień zamieniony”. W konsekwencji zostały zmienione zadania od 16. – 20. Dodano zadanie 21., którego rozwiązanie polegało na uzupełnieniu tekstu wyrazami zamieszczonymi w ramce. W zadaniu 22 (21 w arkuszu standardowym) polecono uczniom opowiedzieć swoimi słowami treść legendy, której tekst zamieszczono zamiast wiersza. Uczniowie niesłyszący i słabo słyszący rozwiązywali zadanie 25. (24. w arkuszu standardowym), w którym zmieniono dane: pole miało kształt prostokąta, a nie trapezu, a plon z hektara wynosił 4 a nie 4,5 tony. Dzięki temu zadanie było łatwiejsze. Zamiast zadania 25. (w arkuszu standar-

¹⁰ Arkusz egzaminacyjny S-A7-042 pt. „Chleb”, klucze odpowiedzi i schematy oceniania znajdują się w Internecie na stronie: www.oke.poznan.pl

dowym) rozwiązywali zadanie 26. o innej treści – mieli obliczyć, czy 20 zł wystarczy na zakup 10 bochenków chleba, z których każdy kosztuje 1,80 zł.

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut, czas ten mógł zostać przedłużony o dodatkowe 30 min., jeżeli uczeń miał do tego prawo, zgodnie z orzeczeniem lub/i opinią wydaną przez publiczną poradnię psychologiczno – pedagogiczną lub poradnię specjalistyczną albo poradnię niepubliczną o uprawnieniach publicznej.

Poprzez zadania sprawdzano stopień opanowania umiejętności ujętych w następujące kategorie, za które uczeń maksymalnie mógł uzyskać następującą liczbę punktów:

- **czytanie** **10**
- **pisanie** **12**
- **rozumowanie** **8**
- **korzystanie z informacji** **2**
- **wykorzystywanie wiedzy w praktyce** **8**

Opanowanie tych umiejętności sprawdzano poprzez 20 zadań zamkniętych i 6 otwartych. W zadaniach zamkniętych uczeń wybierał jedną spośród czterech proponowanych odpowiedzi.

Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać **40 punktów**.

W celu przeprowadzenia w szkole prawidłowej analizy wyników uzyskanych przez uczniów podczas sprawdzianu, wskazane byłoby, aby nauczyciele zapoznali się z wykazem umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym.

2. Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym

W tabelach nr 28 - 32 przedstawiono: nazwę sprawdzanej umiejętności, przyporządkowanie jej do standardów wymagań egzaminacyjnych, numery zadań sprawdzających te umiejętności, maksymalną liczbę punktów za każdą z umiejętności oraz wagę procentową każdej z umiejętności. Dane zawarte w tabelach pozwalają na zapoznanie się z umiejętnościami, które zostały sprawdzone, jakimi zadaniami je badano oraz ile punktów uczeń mógł uzyskać za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie każdej umiejętności.

Tabela 28. Czytanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
odczytywanie tekstu popularnonaukowego	1.1	1, 2, 3, 14	4	10	25%
odczytywanie tekstu użytkowego	1.1	10	1		
rozumienie pojęcia przenośni	1.2	15	1		
odczytywanie tekstu poetyckiego	1.1	17, 18, 19, 20	4		

Tabela 29. Pisanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
pisanie na temat, zgodnie z celem	2.1	21, 22.I*, 22.II, 22.III, 22.IV	7	12	30%
formułowanie wypowiedzi ze świadomością celu	2.2	23	3		
pisanie staranne i czytelne	2.5	22. V	1		
formułowanie odpowiedzi	2.2	26.II	1		

Tabela 30. Rozumowanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
rozpoznawanie charakterystycznych cech obiektów przyrodniczych	3.6	5, 24.I	2	8	20%
umieszczanie dat w przedziałach czasowych	3.1	4	1		
opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą wyrażenia arytmetycznego	3.5	11,	1		
opisywanie za pomocą diagramu sytuacji przedstawionej w zadaniu	3.5	12	1		
ustalanie sposobu rozwiązywania zadania	3.8	25.I, 25.II	2		
sprawdzanie wyniku z warunkami zadania	3.9	26.I	1		

* 21.I oznacza kryterium pierwsze w zadaniu 21. Schematy oceniania znajdują się na stronie internetowej: www.oke.poznan.pl

Tabela 31. Korzystanie z informacji

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
porządkowanie wyrazów w kolejności alfabetycznej	4.1	24.II	1	2	5%
posługiwanie się źródłem informacji (przypisem)	4.1	16	1		

Tabela 32. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
wykonywanie obliczeń dotyczących długości	5.3	6	1	8	20%
wykonywanie obliczeń dotyczących wagi	5.3	7, 25.V	2		
wykorzystywanie w sytuacji praktycznej własności figur geometrycznych	5.5	8	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących pieniędzy	5.3	9	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących czasu	5.3	13	1		
wykonywanie obliczeń dotyczących powierzchni	5.3	25.III, 25.IV	2		

3. Analiza wyników uzyskanych w okręgu

Zadania z arkusza dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących rozwiązywało w okręgu 162 szóstoklasistów. W tabeli nr 33 przedstawiono średnie wyniki punktowe uzyskane przez tych uczniów w okręgu i w poszczególnych województwach.

Tabela 33. Średnie wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez szóstoklasistów rozwiązujących zadania z arkusza dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących: S-A7-042 „Chleb”

		Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania		10	12	8	2	8	40
województwo	lubuskie	7,6	6,7	3,6	1,5	3,0	22,4
	wielkopolskie	7,5	7,2	3,9	1,6	3,8	24,0
	zachodniopomorskie	8,9	8,9	4,7	1,8	4,5	28,8
okręg		8,1	7,8	4,2	1,7	3,9	25,6

Na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań zawartych w dostosowanym dla potrzeb uczniów niesłyszących i słabo słyszących arkuszu „Chleb”, szóstoklasiści uzyskiwali średnio 25,6 punktów. Najwyższy średni wynik uzyskali uczniowie w województwie zachodniopomorskim – o 3,2 pkt. wyższy niż średnia w okręgu. Rozwiązujący ten arkusz w województwie lubuskim uzyskali średni wynik niższy o 3,2 punktu niż średnia w okręgu, a uczniowie w województwie wielkopolskim niższy o 1,6 pkt.

4. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w okręgu

W tabeli nr 34 zebrano wyniki punktowe uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących w województwach: lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim oraz w całym okręgu. Pogrubioną, czerwoną czcionką zaznaczono wynik najczęściej powtarzający się (modalna) w okręgu. Uczniowie niesłyszący i słabo słyszący w okręgu najczęściej uzyskiwali 21, 28 i 32 punkty.

Tabela 34. Wyniki punktowe uzyskane w okręgu przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących rozwiązujących zadania z dostosowanego arkusza „Chleb”

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	Liczba punktów - lubuskie	Liczba punktów - wielkopolskie	Liczba punktów - zachodniopomorskie	Liczba punktów - okręg
0	0	0	0	0
1	0	0	0	0
2	0	1	0	1
3	0	1	0	1
4	0	0	0	0
5	0	1	0	1
6	0	1	0	1
7	0	2	1	3
8	0	0	0	0
9	1	1	0	2
10	3	5	0	8
11	0	0	0	0
12	1	1	0	2
13	1	0	3	4
14	0	1	0	1
15	0	1	0	1
16	1	3	0	4
17	0	2	1	3
18	0	0	1	1
19	0	0	2	2
20	0	3	2	5
21	1	8	2	11
22	2	0	1	3
23	0	3	1	4
24	1	3	2	6
25	0	2	4	6
26	1	2	3	6
27	2	4	1	7
28	4	5	1	10
29	1	4	1	6
30	0	1	6	7
31	0	5	4	9
32	1	4	6	11
33	1	1	2	4
34	0	1	4	5
35	0	3	2	5
36	0	2	1	3
37	1	3	3	7
38	0	1	3	4
39	0	2	2	4
40	0	1	3	4
Łącznie	22	78	62	162

Można zauważyć, że 4 uczniów w okręgu uzyskało maksymalną liczbę punktów, a 9 uczniów uzyskało poniżej 10 punktów na 40 możliwych do uzyskania.

5. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności

Analiza wyników zamieszczonych w tabelach przedstawiających poziom opanowania poszczególnych umiejętności pozwala zauważyć, że zdecydowana większość uczniów dobrze opanowała wszystkie umiejętności.

Tabela 35. Opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	0	0	0	0
1	0	2	0	2
2	1	4	0	5
3	0	3	0	3
4	1	3	0	4
5	4	6	4	14
6	1	5	3	9
7	1	8	2	11
8	4	9	11	24
9	3	12	8	23
10	7	26	34	67
Łącznie	22	78	62	162

Zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania były dla uczniów łatwe, o czym świadczą dane zawarte w tabeli. W okręgu największa liczba uczniów uzyskała 10 punktów na 10 możliwych do uzyskania. 83% piszących (134) za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania uzyskało 6 i więcej punktów. Trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, że aż 28 uczniów na 162 piszących (tj. 17%) uzyskało od 0 do 5 punktów.

Tabela 36.

Opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	2	7	2	11
1	1	1	1	3
2	1	5	2	8
3	2	1	3	6
4	2	3	2	7
5	0	8	1	9
6	0	4	3	7
7	2	4	3	9
8	3	14	1	18
9	3	8	5	16
10	2	5	10	17
11	3	9	16	28
12	1	9	13	23
Łącznie	22	78	62	162

Spośród 162 uczniów piszących 68 (42%) uzyskało od 10 do 12 punktów, a najczęściej powtarzającym się wynikiem było 11 punktów na 12 możliwych. Świadczy to tym, że zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania były dla uczniów łatwe. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że aż 11 uczniów (około 7%) uzyskało 0 punktów.

Tabela 37.

Opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	1	5	1	7
1	2	6	3	11
2	1	9	4	14
3	6	12	8	26
4	6	19	19	44
5	4	9	6	19
6	1	6	5	12
7	1	7	8	16
8	0	5	8	13
Łącznie	22	78	62	162

Zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania nie dla wszystkich uczniów były łatwe. Co prawda 41 uczniów uzyskało za zadania sprawdzające tę umiejętność 6 – 8 punktów na 8 możliwych, ale aż 102 spośród 162 uczniów (tj. około 63%) uzyskało nie więcej niż połowę punktów możliwych do uzyskania.

Tabela 38. Opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	2	4	2	8
1	7	24	9	40
2	13	50	51	114
Łącznie	22	78	62	162

Zdecydowana większość uczniów za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności korzystania z informacji uzyskała maksymalną liczbę punktów, ale 8 (tj. niemal 5%) uczniów nie otrzymało żadnego punktu.

Tabela 39. Opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	0	4	1	5
1	2	8	2	12
2	8	15	6	29
3	4	7	9	20
4	7	14	17	38
5	0	15	10	25
6	0	7	7	14
7	1	1	3	5
8	0	7	7	14
Łącznie	22	78	62	162

Zadania sprawdzające opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce okazały się trudne dla części uczniów. Około 41% (66 uczniów) spośród nich nie uzyskało połowy punktów możliwych do zdobycia za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce. Maksymalny wynik – 8 pkt. – uzyskało 14 uczniów ze 162 piszących (tj. 22,5%).

V. Arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się¹¹ S- A8 - 042 „W bibliotece” – opis i analiza wyników

1. Opis arkusza

Zestaw zadań pt. „W bibliotece”¹² jest testem tematycznym, przeznaczonym do sprawdzenia u uczniów kończących szóstą klasę szkoły podstawowej stopnia opanowania umiejętności opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych. Test ten w dniu 1 kwietnia 2004 r. rozwiązywali uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim. W odróżnieniu do uczniów rozwiązujących zadania z arkusza standardowego, we wszystkich pytaniach uczniowie z trudnościami w uczeniu się zaznaczali odpowiedzi bezpośrednio w arkuszu, natomiast na kartę odpowiedzi zanaczenia przenośli egzaminator. Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut, czas ten mógł zostać przedłużony o dodatkowe 30 min, zgodnie z orzeczeniem lub/i opinią wydaną przez publiczną poradnię psychologiczno – pedagogiczną lub poradnię specjalistyczną albo poradnię niepubliczną o uprawnieniach publicznej.

Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

Poprzez zadania sprawdzano stopień opanowania umiejętności ujętych w następujące kategorie, za które uczeń maksymalnie mógł uzyskać następującą liczbę punktów:

- **czytanie - 9**
- **pisanie - 8**
- **rozumowanie - 9**
- **korzystanie z informacji - 2**
- **wykorzystywanie wiedzy w praktyce - 12**

Opanowanie wyżej wymienionych umiejętności sprawdzano poprzez 12 zadań zamkniętych wielokrotnego wyboru, 4 zadania typu prawda – fałsz, 1 zadanie na dobieranie, 3 zadania z luką i 5 zadań otwartych krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi. W zadaniach zamkniętych uczeń wybierał jedną spośród trzech proponowanych odpowiedzi.

2. Zestawienie umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym

Chcąc prawidłowo przeprowadzić analizę wyników uzyskanych przez uczniów podczas sprawdzianu, należy zapoznać się z wykazem umiejętności badanych w arkuszu egzaminacyjnym.

W tabelach nr 40 - 44 przedstawiono: nazwę sprawdzanej umiejętności, przyporządkowanie jej do standardów wymagań egzaminacyjnych, numery zadań sprawdzających te umiejętności, maksymalną liczbę punktów za każdą z umiejętności oraz wagę procentową każdej z umiejętności. Dane zawarte w tabelach pozwalają na zapoznanie się z umiejętnościami, które zostały sprawdzone, jakimi zadaniami je badano oraz ile punktów uczeń mógł uzyskać za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie każdej umiejętności.

¹¹ Uczniowie z trudnościami w uczeniu się, są to uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

¹² Arkusz egzaminacyjny S-A8-042 pt. „W bibliotece”, klucz odpowiedzi i schemat oceniania znajdują się w Internecie na stronie: www.oke.poznan.pl

Tabela 40. Czytanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
odczytywanie informacji z ogłoszenia	1.1	1, 3	3	9	22,5%
określanie funkcji elementów charakterystycznych dla danego tekstu	1.2	2, 7	3		
odczytywanie danych z z mapy	1.4	16, 17	2		
odczytywanie podstawowych symboli występujących na rysunku	1.3	23	1		

Tabela 41. Pisanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
pisanie na temat i zgodnie z celem	2.1	15.I ¹³	2	8	20%
budowanie tekstu poprawnego kompozycyjnie, językowo, ortograficznie i interpunkcyjnie	2.3	15.II – 15.IV, 20.II	4		
dbanie o układ graficzny zapisu	2.5	15.V	1		
formułowanie pytania	2.2	20.I	1		

Tabela 42. Rozumowanie

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności zjawisk	3.6	4, 22	2	9	22,5%
rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności figur geometrycznych	3.6	8	1		
używanie odpowiednich argumentów	3.4	10	1		
posługiwanie się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń	3.1	11	1		
określanie znaczenia osiągnięć człowieka dla rozwoju cywilizacyjnego	3.3	13	2		
ustalanie sposobu rozwiązania zadania	3.8	19.I, 19.III	2		

¹³ Zadanie 15.I oznacza kryterium pierwsze w zadaniu 15.

Tabela 43. Korzystanie z informacji

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
wskazywanie źródeł informacji	4.1	12, 18	2	2	5

Tabela 44. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

<i>Nazwa sprawdzanej umiejętności</i>	<i>Standard</i>	<i>Numery zadań</i>	<i>Punkty</i>		<i>% waga punktowa</i>
odeczytywanie wyników pomiaru	5.2	5	1	12	30%
wykonywanie obliczeń dotyczących czasu	5.3	6	1		
zamienianie jednostek długości	5.5	9	1		
posługiwanie się poświadczonymi terminami do opisywania zjawisk i sytuacji spotykanych w środowisku	5.1	14	2		
wykonywanie obliczeń dotyczących pieniędzy	5.5	19.II, 19.IV, 19.V	3		
wykonywanie obliczeń dotyczących temperatury	5.3	21	2		
rozumienie potrzeby stosowania zasad postępowania w środowisku przyrodniczym	5.8	24	1		
rozumienie potrzeby stosowania zasad higieny	5.8	25	1		

3. Analiza wyników uzyskanych w okręgu

Wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących zadania z arkusza S–A8–042 przeznaczonego dla uczniów z trudnościami w uczeniu się pt. „W bibliotece” zebrano w tabelach nr 45 i 46. W tabeli nr 45 podano średnie liczby punktów uzyskanych przez uczniów za rozwiązanie zadań sprawdzających poszczególne kategorie umiejętności. Średnie wyniki uzyskane przez uczniów za rozwiązanie wszystkich zadań arkusza pozwalają stwierdzić, że test był dla uczniów umiarkowanie trudny.

Tabela 45. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów za rozwiązanie wszystkich zadań arkusza „W bibliotece”

		Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania		9	8	9	2	12	40
województwo	lubuskie	6,4	4,1	6,0	1,4	8,6	26,3
	wielkopolskie	6,3	3,9	5,9	1,4	8,1	25,6
	zachodniopomorskie	6,5	4,5	6,2	1,4	8,7	27,4
okręg		6,4	4,1	6,0	1,4	8,4	26,3

Uczniowie z trudnościami w uczeniu się, na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „W bibliotece”, średnio uzyskiwali 26,3 punktów. Rozwiązujący zadania z tego arkusza w województwie lubuskim uzyskali średni wynik taki, jak średnia w okręgu, uczniowie w województwie wielkopolskim niższy o 0,7 pkt., a w zachodniopomorskim o 1,1 punktu wyższy niż średnia w okręgu.

4. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów

W tabeli nr 46 zebrano wyniki punktowe uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się w województwach: lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim oraz w całym okręgu. Pogrubioną, czerwoną czcionką zaznaczono wynik, który uzyskała największa grupa uczniów w okręgu (modalna). W całym okręgu modalna wynosiła 30 punktów. W województwie lubuskim największa grupa uczniów uzyskała wynik 32 punkty, w województwie wielkopolskim – 31 punktów, a województwie zachodniopomorskim – 30 punktów.

Tabela 46.

Ogólne wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania z arkusza „W bibliotece”

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	0	0	0	0
1	0	3	1	4
2	0	2	0	2
3	0	2	0	2
4	0	1	0	1
5	0	4	1	5
6	1	1	2	4
7	4	4	2	10
8	1	9	0	10
9	2	8	1	11
10	5	6	2	13
11	0	6	2	8
12	3	15	5	23
13	4	17	7	28
14	4	10	6	20
15	3	12	5	20
16	3	15	7	25
17	11	17	10	38
18	11	21	20	52
19	7	17	15	39
20	9	21	17	47
21	6	33	16	55
22	8	36	17	61
23	20	43	22	86
24	13	47	24	84
25	16	42	33	91
26	16	44	30	90
27	16	46	27	89
28	18	36	30	84
29	7	43	35	85
30	17	37	46	100
31	13	52	22	87
32	21	40	31	91
33	12	45	22	79
34	12	27	15	54
35	8	25	21	54
36	7	25	21	53
37	9	15	22	46
38	7	19	19	45
39	5	12	16	33
40	6	3	7	16
Łącznie	305	861	579	1745

Można zauważyć, że 16 uczniów w okręgu uzyskało maksymalną liczbę punktów, a 315 uczniów (tj. prawie 18%) uzyskało poniżej 20 punktów na 40 możliwych do uzyskania.

5. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności przez uczniów z trudnościami w uczeniu się przedstawiono w tabelach nr 47 – 51. Czerwoną, pogrubioną czcionką zaznaczono wyniki, które uzyskała największa grupa uczniów w poszczególnych województwach i w okręgu.

Tabela 47. Opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	1	9	1	11
1	2	11	2	15
2	6	24	7	37
3	19	30	19	68
4	22	64	52	138
5	33	120	70	223
6	62	160	109	331
7	65	184	128	377
8	52	159	113	324
9	43	100	78	221
Łącznie	305	861	579	1745

Analiza wyników przedstawionych w tabeli pozwala stwierdzić, że zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania nie były dla uczniów łatwe. Aż 269 uczniów (tj. około 15%) za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności uzyskało od 0 do 4 punktów na 9 możliwych do uzyskania. Tylko 221 (12%) spośród nich uzyskało za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania maksymalny wynik - 9 punktów. We wszystkich trzech województwach i w okręgu największa grupa uczniów za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności otrzymała 7 punktów.

Tabela 48.

Opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	45	142	55	242
1	22	67	31	120
2	17	35	28	80
3	23	69	46	138
4	52	146	92	290
5	52	152	101	305
6	46	132	106	284
7	28	89	85	202
8	20	29	35	84
Łącznie	305	861	579	1745

Niemal 20% uczniów (342 na 1745 piszących) za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania uzyskało 0 lub 1 punkt. Wielu spośród nich nie podjęło próby wykonania tych zadań. Z drugiej strony 286 uczniów (16%) uzyskało 7 lub 8 punktów na 8 możliwych.

Tabela 49.

Opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0		7	1	8
1	5	18	8	31
2	10	26	16	52
3	19	63	27	109
4	35	98	73	206
5	50	138	80	268
6	64	156	115	335
7	46	146	91	283
8	46	125	82	253
9	30	84	86	200
Łącznie	305	861	579	1745

Dla około 42% piszących (736) zadania sprawdzające poziom opanowania umiejętności rozumowania nie okazały się trudne – zyskali od 7 do 9 punktów na 9 możliwych. Równocześnie 400 uczniów (tj. 23%) rozwiązujących ten arkusz, za zadania sprawdzające umiejętność rozumowania, nie uzyskało połowy możliwych punktów.

Najczęściej uczniowie z trudnościami w uczeniu się za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania uzyskiwali 6 punktów.

Tabela 50. Opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	42	97	62	201
1	108	295	197	600
2	155	469	320	944
Łącznie	305	861	579	1745

Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli, większość uczniów (54%) rozwiązujących zadania z arkusza „W bibliotece”, uzyskała za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności korzystania z informacji maksymalną liczbę punktów.

Tabela 51. Opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	Liczba uczniów - lubuskie	Liczba uczniów - wielkopolskie	Liczba uczniów - zachodniopomorskie	Liczba uczniów - okręg
0	1	5	0	6
1	0	7	4	11
2	4	13	2	19
3	7	20	8	35
4	12	36	16	64
5	11	55	31	97
6	23	84	44	151
7	30	94	67	191
8	49	126	75	250
9	45	139	94	278
10	49	104	72	225
11	48	107	83	238
12	26	71	83	180
Łącznie	305	861	579	1745

Zadania sprawdzające opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce okazały się dla uczniów umiarkowanie trudne. Tylko 232 z nich (tj. 13%) uzyskało mniej niż połowę punktów na 12 możliwych. Równocześnie 418 uczniów (tj. 24%) otrzymało 11 lub 12 punktów. Najliczniejsza grupa uczniów (278) uzyskała 9 punktów.

VI. Analiza wyników dla województw na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Podobnie jak w roku ubiegłym, w tegorocznym raporcie oprócz analizy wyników dla uczniów, szkół i gmin w okręgu, zamieszczamy analizę wyników dla uczniów i szkół w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Ułatwi to organom nadzorującym, organom prowadzącym, dyrektorom szkół i nauczycielom dokonanie porównania wyników swoich uczniów z ogólnymi wynikami uzyskanymi przez uczniów w województwie, a w konsekwencji – wyciągnięcie wniosków dotyczących metod i organizacji pracy w przyszłym roku szkolnym.

A. Województwo lubuskie

1. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania z arkusza standardowego „Chleb”

W województwie lubuskim podczas sprawdzianu arkusz standardowy (oraz arkusze A4, A5 i A6) rozwiązywało 13832 uczniów. W tabeli nr 52 zebrano średnie wyniki punktowe uzyskane w województwie lubuskim przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz standardowy. Na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie wszystkich zadań zamieszczonych w arkuszu, uczniowie w województwie otrzymywali średnio 24,4 punktu, czyli o 0,2 mniej niż średnia w okręgu.

Tabela 52. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szóstoklasistów z województwa lubuskiego rozwiązujących arkusz standardowy: S-A1—042, S-A4—042, S-A5—042, S-A6—042, „Chleb”

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo lubuskie	8,0	7,8	3,4	1,4	3,7	24,4
okręg	8,0	7,9	3,5	1,5	3,9	24,6
kraj	8,2	8,3	3,7	1,5	4,0	25,6

Na 10 punktów możliwych do uzyskania za poprawne wykonanie wszystkich zadań sprawdzających opanowanie umiejętności **czytania** uczniowie otrzymywali średnio 8,0 punktów, czyli tyle, ile wynosiła średnia w okręgu.

W kategorii umiejętności – **pisanie** - uczniowie uzyskiwali średnio 7,8 punktu na 12 możliwych. Wynik ten jest o 0,1 punktu niższy niż średnia w okręgu.

Jeszcze w dwóch kategoriach umiejętności wynik uzyskany przez uczniów w województwie lubuskim jest o 0,1 niższy od wyniku uzyskanego w całym okręgu. Za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **rozumowania** uczeń mógł otrzymać maksymalnie 8 punktów - średnia za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie tej umiejętności w województwie lubuskim wynosiła 3,4 punktu. W kategorii **korzystanie z informacji** uczniowie w województwie lubuskim otrzymali średnio 1,4 punktu na 2 możliwe do uzyskania.

Za wykonanie zadań z zakresu **wykorzystywania wiedzy w praktyce** uczniowie uzyskali 3,7 punktu na 8 możliwych, co oznacza, że wynik ten jest o 0,2 punktu niższy niż średnia w całym okręgu.

Obok średnich wyników punktowych przy analizie może być przydatny punktowy rozkład wyników uzyskanych przez uczniów z województwa lubuskiego za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „Chleb” (tabela nr 53).

Tabela 53.

**Punktowy rozkład wyników
uzyskanych przez uczniów z województwa lubuskiego**

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Liczba uczniów - lubuskie	1	0	6	20	37	40	84	97	111	144	152

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
218	226	265	312	313	390	403	455	510	535	575

22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
624	661	643	640	618	621	598	541	556	510

32	33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
487	466	393	396	366	303	242	165	108	13832

Największa liczba uczniów (661 na 13832 piszących, którzy przystąpili do sprawdzianu w województwie lubuskim), uzyskała za cały test 23 punkty. Wynik ten (modalna) zaznaczono w tabeli pogrubioną, czerwoną czcionką. Co prawda tylko jeden uczeń nie uzyskał żadnego punktu za zadania sprawdzające opanowanie poszczególnych umiejętności, ale aż 3784, co stanowi 27,3%, uzyskało mniej niż połowę możliwych do uzyskania punktów. Tylko 515 uczniów (3,7%) uzyskało wynik 38 i więcej punktów, a 108 spośród nich (0,8%) osiągnęło maksymalny wynik.

2. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności

Tabela 54. Opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie
Liczba uczniów - lubuskie	10	35	132	262	434	688	1201	1686	2553	3431	3400	13832

Z kategorii - **czytanie** sprawdzane było odczytywanie tekstu popularnonaukowego (zadania nr: 1, 2, 3 i 14), tekstu użytkowego (zadanie nr 10), rozumienie pojęcia uosobienia (zadanie nr 15) oraz odczytywanie tekstu poetyckiego (zadania nr: 17, 18, 19, 20).

W zamieszczonej obok **tabeli nr 54** prezentujemy dane informujące o rozkładzie punktów od 0 do 10 za zadania sprawdzające poziom opanowanie umiejętności czytania. Spośród całej populacji najliczniejsza grupa uczniów otrzymała 9 punktów. Niemal połowa uczniów (6831, co stanowi 49%) uzyskała wyniki 9 i 10 punktów. Niepokojący jest fakt, że 1561 uczniów (tj. 11%) uzyskało za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności mniej niż połowę punktów, a 10 szóstoklasistów nie potrafiło czytać ze zrozumieniem – otrzymali 0 punktów za zadania sprawdzające poziom opanowania umiejętności czytania.

Tabela 55. Opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Łącznie
Liczba uczniów - lubuskie	336	313	414	533	595	764	999	1309	1651	2033	2076	1760	1049	13832

Wyniki uzyskane za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **pisania** przedstawiono w **tabeli nr 55**. Na możliwych do uzyskania 12 punktów największa liczba uczniów – 2076 (tj.15%) w województwie lubuskim otrzymała 10 punktów. Maksymalny wynik uzyskało 1049 (tj. około 7,5%) uczniów, a minimalny (0 punktów) aż 336 (około 2,5%) uczniów, co znaczy, że tylu uczniów nie potrafi pisać poprawnie i na temat lub w ogóle nie podjęło próby napisania zadań sprawdzających opanowanie tej umiejętności.

Tabela 56. Opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - lubuskie	746	2031	2732	2420	1862	1365	1152	890	634	13832

Za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności **rozumowania** można było otrzymać 8 punktów (**tabela nr 56**) – ten wynik uzyskało tylko 634 (tj. 4,6%) uczniów. Największa liczba szóstoklasistów w województwie lubuskim, tj. 2732 (tj. około 20%) uczniów, uzyskało tylko 2 punkty. Duża grupa, licząca 746 (5,4%) uczniów, wykonała błędnie zadania albo nie podjęła próby ich rozwiązania.

Tabela 57. Opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	0	1	2	Łącznie
Liczba uczniów - lubuskie	1915	4148	7769	13832

Maksymalne 2 punkty za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności korzystania z informacji (**tabela nr 57**) otrzymało 7769 (tj. 56%) z 13832 piszących sprawdzian w województwie lubuskim. Równocześnie 1915 uczniów (około 14%) nie otrzymało za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności żadnego punktu.

Tabela 58. Opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - lubuskie	502	1578	2472	2618	2065	1515	1117	1129	836	13832

Kolejny rok z rzędu odnotowujemy, że dużą trudność sprawiły uczniom zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **wykorzystywania wiedzy w praktyce (tabela nr 58)**. Najliczniejsza grupa uczniów (2618, co stanowi około 19%) uzyskała 3 punkty na 8 możliwych. Maksymalną liczbę punktów otrzymało 836 (6%) uczniów.

3. Wyniki uzyskane przez szkoły

W województwie lubuskim do sprawdzianu przystąpiło 13832 uczniów uczęszczających do 307 szkół (tabela nr 59).

Tabela 59. Średnie wyniki uzyskane przez szkoły

Średnie wyniki uzyskane przez szkoły	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
lubuskie	0	1	0	0	2	0	3	4	7	14	20	41	51	38	46

26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	Razem
33	14	13	9	3	4	1	1	0	2	0	0	307

Najwyższy średni wynik w województwie lubuskim - 35 punktów - uzyskały 2 szkoły, w 11 szkołach uzyskano średni wynik między 30 a 35 punktów. Najniższy średni wynik w województwie lubuskim - 12 punktów - uzyskała 1 szkoła, a 17 szkół uzyskało średni wynik niższy niż 20 punktów. W województwie lubuskim najczęściej szkoły uzyskiwały średni wynik 25 punktów (46 szkół).

4. Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących rozwiązujących arkusz dostosowany „Chleb”

Uczniowie niesłyszący i słabo słyszący, uczęszczający do szkół w województwie lubuskim (22 uczniów), na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań w arkuszu dostosowanym „Chleb”, otrzymywali średnio 22,4 punktu, czyli o 3,2 mniej niż w okręgu. Analizując wyniki zamieszczone w tabeli nr 60, można przekonać się, że również średnie wyniki, uzyskane za wykonanie zadań sprawdzających stopień opanowania pięciu obszarów umiejętności są o kilka dziesiątych niższe niż w okręgu.

Tabela 60.

**Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących w województwie lubuskim:
S-A7- 042 „Chleb”**

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo lubuskie	7,6	6,7	3,6	1,5	3,0	22,4
okręg	8,1	7,8	4,2	1,7	3,9	25,6

W tabeli nr 61 przedstawiamy punktowy rozkład wyników uzyskanych przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących z województwa lubuskiego za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „Chleb”.

Tabela 61.

Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Liczba punktów - lubuskie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	1

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	1	0	1

27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
2	4	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	22

Z danych przedstawionych w tabeli nr 61 wynika, że największa liczba uczniów uzyskała 28 punktów. Jeden uczeń zdobył 37 punktów. Najniższy wynik wśród uczniów niesłyszących i słabo słyszących – 9 punktów uzyskał 1 uczeń. Wynik niższy niż połowa możliwych do zdobycia punktów uzyskało 7 uczniów (32%).

5. Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących zadania z arkusza „W bibliotece”

W poniższej tabeli prezentujemy średnie wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się (305 uczniów), uczęszczających do szkół znajdujących się na terenie województwa lubuskiego.

Na 40 punktów możliwych do uzyskania uczniowie otrzymywali średnio 26,3 punktu, tzn. tyle samo, co w okręgu. Zgodność wyników uzyskanych w województwie lubuskim i w okręgu dostrzegamy w kategoriach: czytanie, rozumowanie i korzystanie z informacji. Wyniki uzyskane za rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności pisania są o 0,1 niższe niż w okręgu, a wyniki z zakresu wykorzystywania wiedzy w praktyce o 0,2 punktu wyższe.

Tabela 62. Średnie wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się w województwie lubuskim: S-A8— 042 „W bibliotece”.

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	9	8	9	2	12	40
województwo lubuskie	6,4	4,0	6,0	1,4	8,6	26,3
okręg	6,4	4,1	6,0	1,4	8,4	26,3

Przy analizie osiągnięć uczniów może być przydatny punktowy rozkład wyników uzyskanych przez szóstoklasistów z województwa lubuskiego za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „W bibliotece” (tabela nr 63).

Tabela 63. Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Liczba punktów - lubuskie	0	0	0	1	4	1	2	5	0	3	4	4	3	3	11	11	7	9	6	8

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	38	37	39	40	łącznie
21	13	16	16	16	18	7	17	13	20	12	12	8	7	19	9	5	6	305

Z danych przedstawionych w tabeli nr 63 wynika, że największa liczba uczniów uzyskała 32 punkty. Sześciu uczniów zdobyło maksymalny wynik - 40 punktów. Najniższy wynik wśród uczniów z trudnościami w uczeniu się – 6 punktów uzyskał 1 uczeń. Wynik niższy niż połowa możliwych do zdobycia punktów uzyskało 59 uczniów (19%).

Uwaga:

Wnioski do pracy dydaktycznej w szkołach, wynikające z analizy wyników sprawdzianu, znajdują się na str. 76 raportu.

B. Województwo wielkopolskie

1. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym „Chleb”

Sprawdzian w 2004 roku w województwie wielkopolskim pisało 47852 uczniów klas szóstych. Za rozwiązanie zadań z arkusza standardowego (oraz arkuszy A4, A5 i A6) szóstoklasiści otrzymywali średnio 25 punktów na 40 możliwych do uzyskania. Jest to wynik o 0,4 punktu wyższy niż średnia w okręgu.

Za poprawne wykonanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności **czytania** uczniowie w województwie wielkopolskim otrzymywali średnio 8,0 punktów na 10 możliwych do uzyskania, czyli tyle, ile wynosiła średnia w okręgu. W kategorii umiejętności – **pisanie** - uczniowie uzyskiwali średnio 8,0 punktów na 12 możliwych. Ten wynik jest o 0,1 punktu wyższy niż średnia w okręgu. Jeszcze w dwóch kategoriach umiejętności wynik uzyskany przez uczniów w województwie wielkopolskim jest taki sam, jak średni wynik uzyskany w całym okręgu. Te dwie kategorie to wykorzystywanie wiedzy w praktyce – w której uczeń mógł otrzymać maksymalnie 8 punktów - średnia wyniosła 3,9 punktu oraz korzystanie z informacji - 1,5 punktu na 2 punkty możliwe do uzyskania.

W tabeli nr 64 przedstawiono średnie wyniki punktowe uzyskane przez szóstoklasistów z województwa wielkopolskiego, rozwiązujących arkusz standardowy: S-A1—042, S-A4—042, S-A5—042, S-A6— 042 „Chleb”, na tle wyników uzyskanych przez uczniów w okręgu.

Tabela 64. Średnie wyniki punktowe z województwa wielkopolskiego uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz standardowy: S-A1— 042 „Chleb”

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo wielkopolskie	8,0	8,0	3,6	1,5	3,9	25,0
okręg	8,0	7,9	3,5	1,5	3,9	24,6
kraj	8,2	8,3	3,7	1,5	4,0	25,6

Punktowy rozkład wyników uzyskanych przez uczniów z województwa wielkopolskiego za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza „Chleb” przedstawiono w **tabeli nr 65**.

Tabela 65.

Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Liczba uczniów - wielkopolskie	0	9	17	43	96	156	188	271	355	418	526	601	724	798	937	1050

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1172	1333	1479	1574	1809	1937	2049	2173	2284	2323	2171	2292	2123

29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
2083	1924	1889	1749	1676	1652	1515	1342	1180	964	666	304	47852

Można zauważyć, że prawie 25% uczniów (11747) otrzymało mniej niż połowę punktów możliwych do uzyskania. Jedynie 304 szóstoklasistów otrzymało maksymalną liczbę punktów. Najliczniejsza grupa uczniów (2323) uzyskała 25 punktów.

2. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności

Tabela 66. Opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie
Liczba uczniów - wielkopolskie	32	130	393	757	1404	2388	3787	5909	8985	12173	11894	47852

W tabeli nr 66 prezentujemy dane informujące o rozkładzie punktów od 0 – 10 za zadania sprawdzające stopień opanowanie umiejętności czytania. Widzimy, że najliczniejsza grupa uczniów (12173 tj. 25%) uzyskała wynik 9 punktów na 10 możliwych. Niepokojący jest fakt, że 2716 (tj. prawie 6%) uczniów uzyskało mniej niż połowę punktów możliwych do zdobycia za tę umiejętność, a 32 szóstoklasistów nie potrafi czytać ze zrozumieniem – otrzymali 0 punktów za zadania sprawdzające poziom opanowania umiejętności czytania.

Tabela 67. Opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Łącznie
Liczba uczniów - wielkopolskie	926	988	1386	1567	1763	2433	3510	4721	5984	7063	7439	6275	3797	47852

W województwie 926 uczniów (2%) nie potrafiło zredagować opowiadania odtworzonego ani napisać ogłoszenia – otrzymali 0 punktów za zadania sprawdzające **opanowanie umiejętności pisania**.

Najlichniesz grupa uczniów (7439 ≈ 16%) uzyskała 10 punktów. Maksymalną liczbę punktów, tj. 12 pkt. przyznano 3797 uczniom (około 8%).

Tabela 68. Opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - wielkopolskie	2250	6661	8690	8019	6691	5385	4342	3609	2205	47852

Na 8 punktów możliwych do uzyskania za zadania sprawdzające **opanowanie umiejętności rozumowania** najlichniesz grupa uczniów (8690 czyli 18%) otrzymała 2 punkty. Maksymalną pulę 8 punktów przyznano 2205 (4,6%) szóstoklasistom. Duża grupa – 2250 czyli około 7% uczniów - nie otrzymała żadnego punktu.

Tabela 69. Opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	0	1	2	Łącznie
Liczba uczniów - wielkopolskie	5664	14372	27816	47852

Dla ponad połowy piszących (58%) zadania, za pomocą których sprawdzano **opanowanie umiejętności korzystania z informacji**, okazały się łatwe, ponieważ uzyskali maksymalne 2 punkty. Tej bardzo przydatnej umiejętności nie opanowało 5664 (12%) piszących.

Tabela 70. Opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - wielkopolskie	1490	4891	8067	8733	7064	5377	4418	4325	3487	47852

Po raz kolejny trudne okazały się zadania z kategorii **wykorzystywanie wiedzy w praktyce**, ponieważ maksymalne 8 punktów uzyskało 3487 uczniów (7%). Najlichniesz grupa uczniów – 8733, czyli 18%, otrzymało zaledwie 3 punkty. Aż 1490 (3%) uczniów nie otrzymało żadnego punktu, tzn., że ci szóstoklasiści nie potrafią rozwiązywać problemów praktycznych dotyczących rzeczywistości, w której żyją. Warto w tym miejscu zauważyć, że średnie wyniki punktowe za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności od dwóch lat utrzymują się na tym samym poziomie.

3. Wyniki uzyskane przez szkoły

W województwie wielkopolskim do sprawdzianu przystąpili uczniowie uczęszczający do 1162 szkół.

Tabela 71. Średnie wyniki uzyskane przez szkoły

Średnie wyniki osiągnięte przez szkoły	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
wielkopolskie	0	0	0	2	2	4	3	10	20	35	63	123	148	172	162	122	117

28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	Razem
71	50	20	12	14	3	8	1	0	0	1162

Najwyższy średni wynik w tym województwie - 35 punktów uzyskała jedna szkoła, w 38 szkołach uzyskano średni wynik powyżej 30 punktów. Najniższy średni wynik w województwie wielkopolskim - 14 punktów uzyskały 2 szkoły, a 41 szkół uzyskało średni wynik niższy niż 20 punktów. W województwie wielkopolskim największa liczba szkół uzyskała średni wynik 24 punkty.

4. Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszających rozwiązujących zadania z arkusza dostosowanego „Chleb”

W województwie wielkopolskim dostosowany arkusz „Chleb” rozwiązywało 78 uczniów. Uzyskane przez nich wyniki przedstawiono w tabeli nr 72.

Tabela 72. Średnie wyniki punktowe uzyskane w województwie wielkopolskim przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów niesłyszących i słabo słyszających: S-A7- 042 „Chleb”

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo wielkopolskie	7,5	7,2	3,9	1,6	3,8	24,0
okręg	8,1	7,8	4,2	1,7	3,9	25,6

Na 40 punktów możliwych uczniowie z województwa wielkopolskiego uzyskali średni wynik 24,0 punkty. Jest to wynik o 1,6 punktu niższy od średniego wyniku uzyskanego przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących w okręgu.

W tabeli nr 73 przedstawiamy punktowy rozkład wyników uzyskanych przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących w województwie wielkopolskim.

Tabela 73. Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Liczba punktów - wielkopolskie	0	0	1	1	0	1	1	2	0	1	5	0	1	0	1	1	3	2

18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
0	0	3	8	0	3	3	2	2	4	5	4	1

31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
5	4	1	1	3	2	3	1	2	1	78

5. Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących arkusz „W bibliotece”

W poniższej tabeli nr 74 prezentujemy średnie wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się (861 uczniów), uczęszczających do szkół znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.

Tabela 74. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się w województwie wielkopolskim S-A8— 042 „W bibliotece”.

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	9	8	9	2	12	40
województwo wielkopolskie	6,3	3,9	5,9	1,4	8,1	25,6
okręg	6,4	4,1	6,0	1,4	8,4	26,3

Na 40 punktów możliwych do uzyskania, uczniowie z trudnościami w uczeniu się otrzymywali średnio 25,6 punktu czyli o 0,7 punktu mniej niż w okręgu. Tylko w kategorii korzystanie z informacji wynik w województwie i w okręgu był taki sam. W pozostałych kategoriach umiejętności uczniowie z trudnościami w uczeniu się z województwa wielkopolskiego otrzymywali wyniki niższe od średnich wyników w okręgu.

Tabela 75. Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Liczba punktów - wielkopolskie	0	3	2	2	1	4	1	4	9	8	6	6	15	17	10	12	15	17

18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
21	17	21	33	36	43	47	42	44	46	36	43	37	52	40

33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
45	27	25	25	15	19	12	3	861

Spośród uczniów z trudnościami w uczeniu się najwięcej (52 uczniów, co stanowi 6%) uzyskało wynik 31 punktów. Trojgu uczniom przyznano maksymalną liczbę 40 punktów i również troje uczniów uzyskało najniższy wynik – 1 punkt.

Uwaga:

Wnioski do pracy dydaktycznej w szkołach, wynikające z analizy wyników sprawdzianu, znajdują się na str. 76 raportu.

C. Województwo zachodniopomorskie

1. Wyniki punktowe uzyskane przez uczniów rozwiązujących zadania z arkusza standardowego „Chleb”

W województwie zachodniopomorskim podczas sprawdzianu arkusz standardowy rozwiązywało 22335 uczniów. Na 40 punktów możliwych do uzyskania za rozwiązanie wszystkich zadań zamieszczonych w arkuszu, uczniowie uczęszczający do szkół znajdujących się na terenie tego województwa otrzymywali średnio 24,6 punktu, czyli tyle samo, co w okręgu.

Na 10 punktów możliwych do uzyskania za poprawne wykonanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności **czytania** uczniowie w województwie zachodniopomorskim otrzymywali średnio 8,1 punktu, czyli o 0,1 punktu więcej niż średnia w okręgu.

W kategorii umiejętności – **pisanie** - uczniowie uzyskiwali średnio 7,8 punktu na 12 możliwych. Ten wynik jest o 0,1 niższy niż w okręgu.

Za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **rozumowania** uczeń mógł otrzymać maksymalnie 8 punktów – średnia w województwie wynosiła 3,5 punktu – podobnie, jak w okręgu.

Taki sam wynik zarówno w województwie, jak i w okręgu, tzn. 1,5 punktu na 2 możliwe do uzyskania, przyznano uczniom za wykonanie zadań z zakresu **korzystania z informacji**.

Za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **wykorzystywania wiedzy w praktyce** można było uzyskać 8 punktów – średnia w województwie wyniosła 3,9 punktu – tyle samo, co w okręgu.

Jedynie w kategorii korzystanie z informacji wyniki punktowe za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności były w województwie i okręgu na tym samym poziomie. W pozostałych kategoriach umiejętności wyniki były niższe od wyników uzyskanych w kraju.

Tabela 76. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz standardowy: S-A1—042, S-A4—042, S-A5—042, S-A6— 042 „Chleb”

	Czytanie	Pisanie	rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo zachodniopomorskie	8,1	7,8	3,5	1,5	3,9	24,6
okręg	8,0	7,9	3,5	1,5	3,9	24,6
kraj	8,2	8,3	3,7	1,5	4,0	25,6

W tabeli nr 77 przedstawiono **punktowy rozkład wyników uzyskanych przez uczniów z województwa zachodniopomorskiego** za rozwiązanie wszystkich zadań z arkusza z motywem przewodnim „Chleb”.

Tabela 77. Punktowy rozkład wvników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	0	1	14	17	48	71	106	158	195	212	295	294	373	406

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
474	577	582	642	697	729	898	930	915	999	1039	1010	1074

27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
1036	937	886	864	828	765	745	725	725	606	562	471	285	144	22335

W województwie zachodniopomorskim tylko 144 uczniów (0,6%) uzyskało maksymalny wynik. Największa liczba uczniów – 1074 (około 5%) uzyskała za cały test 26 punktów. Mniej niż połowę punktów możliwych do uzyskania przyznano 5891 uczniom, co stanowi 26% wszystkich piszących sprawdzian w zachodniopomorskim.

2. Poziom opanowania poszczególnych umiejętności

Tabela 76. Opanowanie umiejętności czytania

Liczba punktów za umiejętność czytania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	12	73	153	398	692	1080	1779	2712	4094	5551	5791	22335

W województwie zachodniopomorskim 12 szóstoklasistów nie potrafiło czytać ze zrozumieniem. Nie uzyskali oni żadnego punktu za zadania sprawdzające **opanowanie umiejętności czytania**. Najwięcej uczniów (5791 czyli 26%) uzyskało maksymalną liczbę punktów (10 pkt.).

Tabela 77. Opanowanie umiejętności pisania

Liczba punktów za umiejętność pisania	0	1	2	3	4	5	6
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	564	560	788	854	847	1181	1625

7	8	9	10	11	12	Łącznie
2141	2741	3296	3438	2831	1469	22335

Za zadania sprawdzające **opanowanie umiejętności pisania** największa liczba uczniów (3438 czyli 15%) uzyskała 10 punktów na 12 możliwych. Maksymalną liczbę punktów uzyskało 1469 uczniów, a 564 szóstoklasistów nie uzyskało żadnego punktu za zadania sprawdzające opanowanie tej umiejętności.

Tabela 78. Opanowanie umiejętności rozumowania

Liczba punktów za umiejętność rozumowania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	1154	3338	4043	3804	2970	2346	1950	1614	1116	22335

W województwie zachodniopomorskim maksymalne 8 punktów za wykonanie zadań sprawdzających **opanowanie umiejętności rozumowania** otrzymało 1116, czyli 5% uczniów. Najliczniejsza grupa – 4043 piszących (18%) – otrzymało 2 punkty. Aż 1154 szóstoklasistów nie rozwiązało zadań sprawdzających opanowanie tej umiejętności.

Tabela 79. Opanowanie umiejętności korzystania z informacji

Liczba punktów za umiejętność korzystania z informacji	0	1	2	Łącznie
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	2772	6729	12834	22335

Maksymalne 2 punkty za zadania sprawdzające poziom opanowania **umiejętności korzystania z informacji** (tabela nr 79) otrzymało 12834 (57%) piszących sprawdzian w województwie zachodniopomorskim, to oznacza, że dla zdecydowanej większości uczniów zadania sprawdzające stopień opanowania tej umiejętności okazały się łatwe.

Tabela 80. Opanowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce

Liczba punktów za umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Łącznie
Liczba uczniów - zachodniopomorskie	665	2484	3925	4067	3217	2475	1909	1875	1718	22335

Dużą trudność sprawiły uczniom zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **wykorzystywania wiedzy w praktyce**. Świadczą o tym liczby uzyskanych punktów, bowiem maksymalne 8 punktów uzyskało 1718 uczniów z 22335 piszących (tj.5%). Najliczniejsza grupa uczniów – 4067 – uzyskała 3 punkty, aż 665 uczniom nie przyznano żadnego punktu. Uczniowie ci nie potrafili rozwiązywać problemów praktycznych z wykorzystywaniem obliczeń dotyczących czasu, pieniędzy, pola i wagi.

3. Wyniki uzyskane przez szkoły

W województwie zachodniopomorskim do sprawdzianu przystąpili uczniowie uczęszczający do 502 szkół podstawowych.

Tabela 81. Średnie wyniki uzyskane przez szkoły

Średnie wyniki osiągnięte przez szkoły	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
zachodniopomorskie	0	0	0	0	1	4	7	11	19	40	47	49	58	62	60	38	40	20

29	30	31	32	33	34	35	36	37	Razem
15	8	9	8	2	0	2	1	1	502

Najwyższy średni wynik w województwie zachodniopomorskim 37 punktów, uzyskała jedna szkoła, w 5 szkołach uzyskano średni wynik 33 – 36 punktów. Najniższy średni wynik w województwie zachodniopomorskim – 15 punktów uzyskała jedna szkoła, a 82 szkoły uzyskały średni wynik nie wyższy niż 20 punktów. Najwięcej szkół (62) uzyskało średni wynik 24 punkty.

4. Wyniki uzyskane przez uczniów niesłyszących i słabo słyszących rozwiązujących zadania z arkusza dostosowanego „Chleb”

W województwie zachodniopomorskim do rozwiązywania zadań zawartych w dostosowanym arkuszu „Chleb” przystąpiło 62 uczniów. Uzyskane przez nich wyniki przedstawiono w tabeli nr 82.

Tabela 82. Średnie wyniki punktowe uzyskane w województwie zachodniopomorskim przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących : S-A7- 042 „Chleb”

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
województwo zachodniopomorskie	8,9	8,9	4,7	1,8	4,5	28,8
okręg	8,1	7,8	4,2	1,7	3,9	25,6

Szóstoklasiści rozwiązujący zadania z arkusza dla uczniów niesłyszących i słabo słyszących w województwie zachodniopomorskim uzyskali wyniki znacznie odbiegające od średnich wyników w okręgu: o 3,2 punktu więcej za cały arkusz, o 0,8 punktu więcej za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania o 1,1 punktu więcej o 0,5 punktu więcej za zadania z kategorii rozumowanie oraz o 0,6 więcej z kategorii wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Tylko za zadania z zakresu korzystania z informacji średnia była wyższa o 0,1 punktu.

W tabeli nr 83 przedstawiono rozkład wyników punktowych uzyskanych w województwie zachodniopomorskim przez uczniów niesłyszących i słabosłyszących.

Tabela 83. Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Liczba punktów - zachodniopomorskie	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1

18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
1	2	2	2	1	1	2	4	3	1	1	1	6	4	6

33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
2	4	2	1	3	3	2	3	62

Spośród uczniów niesłyszących i słabo słyszących trzech uzyskało maksymalną liczbę punktów. Najniższy wynik (7 punktów) otrzymał jeden uczeń. Najliczniejsza grupa uczniów (6) uzyskała wynik 30 i 32 punkty.

5. Wyniki uzyskane przez uczniów z trudnościami w uczeniu się rozwiązujących arkusz „W bibliotece”

W tabeli nr 84 prezentujemy średnie wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się (579 uczniów), uczęszczających do szkół znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 84.

Średnie wyniki uzyskane przez szóstoklasistów rozwiązujących arkusz dla uczniów z trudnościami w uczeniu się w województwie zachodniopomorskim: S-A8— 042 „W bibliotece”.

	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Razem za arkusz
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	9	8	9	2	12	40
województwo zachodniopomorskie	6,5	4,5	6,2	1,4	8,7	27,4
okręg	6,4	4,1	6,0	1,4	8,4	26,3

Na 40 punktów możliwych do uzyskania uczniowie z trudnościami w uczeniu się w województwie zachodniopomorskim otrzymywali średnio 27,4 punktu. Zarówno za cały arkusz, jak i za zadania sprawdzające poziom opanowania poszczególnych umiejętności, uczniowie z trudnościami w uczeniu się z województwa zachodniopomorskiego otrzymywali wyniki wyższe niż średnie wyniki w okręgu. Jedyne za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności korzystania z informacji uczniowie ci uzyskali wynik na takim samym poziomie, jak średnia w okręgu.

W tabeli nr 85 przedstawiono rozkład wyników punktowych uzyskanych w województwie zachodniopomorskim przez uczniów z trudnościami w uczeniu się.

Tabela 85. Punktowy rozkład wyników

Liczba punktów zdobytych przez uczniów	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Liczba punktów - zachodniopomorskie	0	1	0	0	0	1	2	2	0	1	2	2	5	7	6	5	7	10

18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
20	15	17	16	17	22	24	33	30	27	30	35	46	22	31

33	34	35	36	37	38	39	40	Łącznie
22	15	21	21	22	19	16	7	579

W województwie zachodniopomorskim w grupie 579 uczniów znalazło się 7 takich, którzy uzyskali maksymalną liczbę punktów. Najliczniejsza grupa uczniów (46, co stanowi 8%) otrzymała 30 punktów. Najniższy wynik – 1 punkt uzyskał jeden uczeń.

Uwaga:

Wnioski do pracy dydaktycznej w szkołach, wynikające z analizy wyników sprawdzianu, znajdują się na str. 76 raportu.

VII Wnioski

Arkusze egzaminacyjny pt. „Chleb”, który rozwiązywali szóstoklasiści w kwietniu 2004 r., okazał się umiarkowanie trudny dla większości uczniów. Analizując średnie wyniki punktowe uzyskane za rozwiązanie wszystkich zadań zamieszczonych w arkuszu sprawdzianu, zarówno w województwie lubuskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim, jak i w okręgu, na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć tendencję spadkową. Jednakże porównując średnie wyniki uzyskane za wykonanie zadań sprawdzających opanowanie poszczególnych umiejętności w latach 2002, 2003 i w roku bieżącym można stwierdzić, że z roku na rok rośnie średnia liczba punktów uzyskanych za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności **czytania**. Średnie liczby punktów uzyskanych za zadania sprawdzające opanowanie czterech pozostałych kategorii umiejętności - maleją. Chociaż w kategorii **korzystanie z informacji** odnotowano spadek średniego wyniku punktowego, to jednak rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie tej umiejętności nie sprawiało uczniom większych problemów.

Wynik niższy o 0,3 punktu odnotowano w kategorii **pisanie**. Uczniom trudność sprawiało przestrzeganie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, a także dobieranie środków językowych służących do określania charakterów postaci i oceny ich zachowania oraz umieszczanie w ogłoszeniu niezbędnych informacji. Zauważono, że największą trudność sprawiało uczniom rozwiązanie zadań sprawdzających opanowanie umiejętności **rozumowania** oraz **wykorzystywania wiedzy w praktyce**. W tych dwóch kategoriach umiejętności odnotowano także najniższe średnie wyniki punktowe – poniżej połowy punktów możliwych do uzyskania. Trudność sprawiało uczniom ustalanie sposobu obliczenia pola powierzchni trapezu i wielkości plonu zebranego z pola o tym kształcie (rozumowanie) oraz wykonanie stosownych rachunków z uwzględnieniem odpowiednich jednostek, także wykonanie obliczeń: odległości, długości przedziału czasowego, procentowych dotyczących wagi (wykorzystywanie wiedzy w praktyce).

Mimo że średnie wyniki punktowe w 2004 r. są niższe niż w roku 2003, to równocześnie można zauważyć, iż w bieżącym roku większa liczba uczniów (556) niż w roku ubiegłym (454) uzyskała maksymalny wynik. Świadomość, iż podczas sprawdzianu w 2003 roku wynik niższy od średniej w okręgu uzyskało 62,5% uczniów, a w 2004 roku – 47% piszących, pozwala na sformułowanie wniosku, że w populacji szóstoklasistów dostrzega się niewielki przyrost umiejętności, przy równoczesnym coraz silniejszym różnicowaniu uczniów osiagających niskie i wysokie wyniki.

Jak wcześniej wspomniano, uczniowie w województwie lubuskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim i w okręgu w stopniu zadowalającym opanowali umiejętność **czytania**. Chcąc utrzymać tendencję wzrostową w codziennej pracy w szkole należy doskonalić tę umiejętność, zwracając uwagę na czynności, które jeszcze ciągle sprawiają trudność, np. odczytywanie tekstów popularnonaukowych i poetyckich, dostrzeganie w tekstach elementów realistycznych i fantastycznych, rozumienie i stosowanie terminów teoretycznoliterackich, rozumienie znaczenia symboli występujących w instrukcjach i opisach. Podobnie należy postępować w przypadku umiejętności **korzystania z informacji**. Należy umożliwić uczniom korzystanie z różnych źródeł (słowniki, encyklopedie, Internet, rozkłady jazdy, plany, mapy, przewodniki, foldery, itp.) i sprawdzać, czy potrafią w nich wyszukać określone informacje.

W pracy dydaktycznej należy położyć bardzo duży nacisk na rozwijanie umiejętności **wykorzystywania wiedzy w praktyce**. Szóstoklasiści powinni mieć opanowane umiejętności wymienione w standardach wymagań egzaminacyjnych, aby rozwiązywać zadania, w których należy wykazać się umiejętnością dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia ułamków, obliczania procentu danej liczby, wykonywania obliczeń dotyczących czasu, powierzchni,

objętości, wagi i pieniędzy oraz temperatury. Podczas lekcji należy rozwiązywać zadania związane z życiem codziennym uczniów.

W kategorii **rozumowanie** spadek średnich wyników jest największy. Należy więc rozwijać umiejętności: argumentowania, wyciągania wniosków, udzielania logicznej odpowiedzi, ustalania sposobu rozwiązania zadania i prezentacji tego rozwiązania, różnych sposobów opisywania sytuacji przedstawionej w zadaniach, posługiwania się kategoriami czasu w celu porządkowania wydarzeń.

Należy także doskonalić umiejętność **pisania**, szczególnie zwracając uwagę na poprawność językową krótszych i dłuższych wypowiedzi uczniów. Niski poziom wypowiedzi uczniów, liczne błędy, a także nieporadność językowa (powtarzanie tych samych wyrazów i konstrukcji składniowych, brak umiejętności wyznaczania granicy zdania, brak świadomości celowego stosowania środków językowych) wskazują konieczność kształcenia umiejętności pisania tak bardzo potrzebnej na dalszych etapach edukacyjnych i w dorosłym życiu. Niezadowalający jest nadal stopień opanowania umiejętności ortograficznych (podstawowe zasady ortograficzne) i interpunkcyjnych (np. stosowanie kropki i przecinka). Aby poprawić sprawność pisania, należy częściej redagować różne formy wypowiedzi (literackie i użytkowe), określać intencje i stany emocjonalne, celowo stosować słownictwo oraz różne konstrukcje składniowe, sprawdzać i opatrywać komentarzem uczniowskie prace pisemne.

Wykorzystując pierwszy raport, który szkoły otrzymały w maju – “Komunikowanie wyników sprawdzianu w klasie szóstej w roku 2004” oraz program komputerowy „Analiza i interpretacja wyników sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej – przesłanki do budowy programu rozwoju szkoły”, znajdujący się na stronie internetowej OKE Poznań, w większości szkół przeprowadzono już analizy umożliwiające sformułowanie wniosków, których realizacja doprowadzi do poszukiwania doskonalszych, skuteczniejszych metod nauczania, lepszego opanowania umiejętności, podnoszenia jakości pracy szkoły, a co za tym idzie, umożliwi uczniom przystępującym do sprawdzianu osiągnięcie wyższych wyników.

Analizując osiągnięcia uczniów, należy wziąć pod uwagę środowisko i warunki (zmiennie zewnętrzne i wewnętrzne), w jakich szkoła pracuje. Bez uwzględnienia tych czynników (wymienianych każdego roku w pierwszym raporcie, które szkoły otrzymują w maju) porównywanie wyników punktowych może być niesprawiedliwe dla szkół pracujących w różnych warunkach środowiskowych.

Analiza wyników egzaminów zewnętrznych na poziomie gminy (“Przykładowa analiza wyników uzyskanych przez szkoły w gminie” znajduje się na str. 78 niniejszego Raportu oraz na stronie internetowej OKE Poznań), powiatu czy województwa oraz miniraportów opracowywanych w szkołach, ułatwi władzom oświatowym monitorowanie jakości pracy szkół, a także prowadzenie właściwej polityki oświatowej (m.in. ewaluację podejmowanych działań, wspomaganie szkół, wyzwalanie aktywności nauczycieli).

Wykorzystując wyniki egzaminów zewnętrznych, organy prowadzące i nadzorujące szkoły mogą pomóc w opracowywaniu i wdrażaniu programów rozwoju szkoły. Sugestie dotyczące konstruowania takich programów znajdują się na stronach internetowych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu ([sprawdzian/analiza wyników](#)). Poszukiwanie doskonalszych, skuteczniejszych metod nauczania, ułatwiających uczniom osiągnięcie sukcesu i pokonanie codziennych problemów, nie jest przecież tylko zadaniem szkół i nauczycieli, ale wszystkich podmiotów związanych z oświatą.

VIII. Przykładowa analiza wyników uzyskanych przez szkoły w gminie

Urząd Gminy w miejscowości X jest organem prowadzącym dla 9 szkół: 6 szkół podstawowych i 3 gimnazjów. Podczas dzisiejszego posiedzenia Rady Gminy zostaną przeanalizowane wyniki uzyskane przez uczniów klas szóstych na sprawdzianie w 2004 r.

W gminie do klas szóstych sześciu szkół podstawowych w sumie uczęszczało 281 uczniów. Pochodzą oni z bardzo zróżnicowanych środowisk, bowiem szkoła nr 5 znajduje się w miasteczku będącym siedzibą władz gminy, natomiast szkoły od 1. do 4. mieszczą się w dużych wsiach, a szkoła nr 6 – w małej wsi. Warunki życia uczniów oraz motywacje są bardzo zróżnicowane.

Podobnie jak w latach ubiegłych, również w tym roku, uczeń na sprawdzianie za rozwiązanie wszystkich zadań zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym mógł otrzymać 40 punktów: 20 za wskazanie właściwej odpowiedzi w zadaniach zamkniętych i 20 za zapisanie poprawnych odpowiedzi w zadaniach otwartych.

Średnie wyniki uzyskane przez uczniów klas szóstych podczas sprawdzianu w 2004 r. przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1.

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba punktów za arkusz
szkoła 1	62	23,2
szkoła 2	45	26,8
szkoła 3	37	24,4
szkoła 4	34	23,8
szkoła 5	92	28,3
szkoła 6	11	20,9
gmina	281	25,6
powiat	1263	25,3
województwo	47775	25,0
okręg	83898	24,8

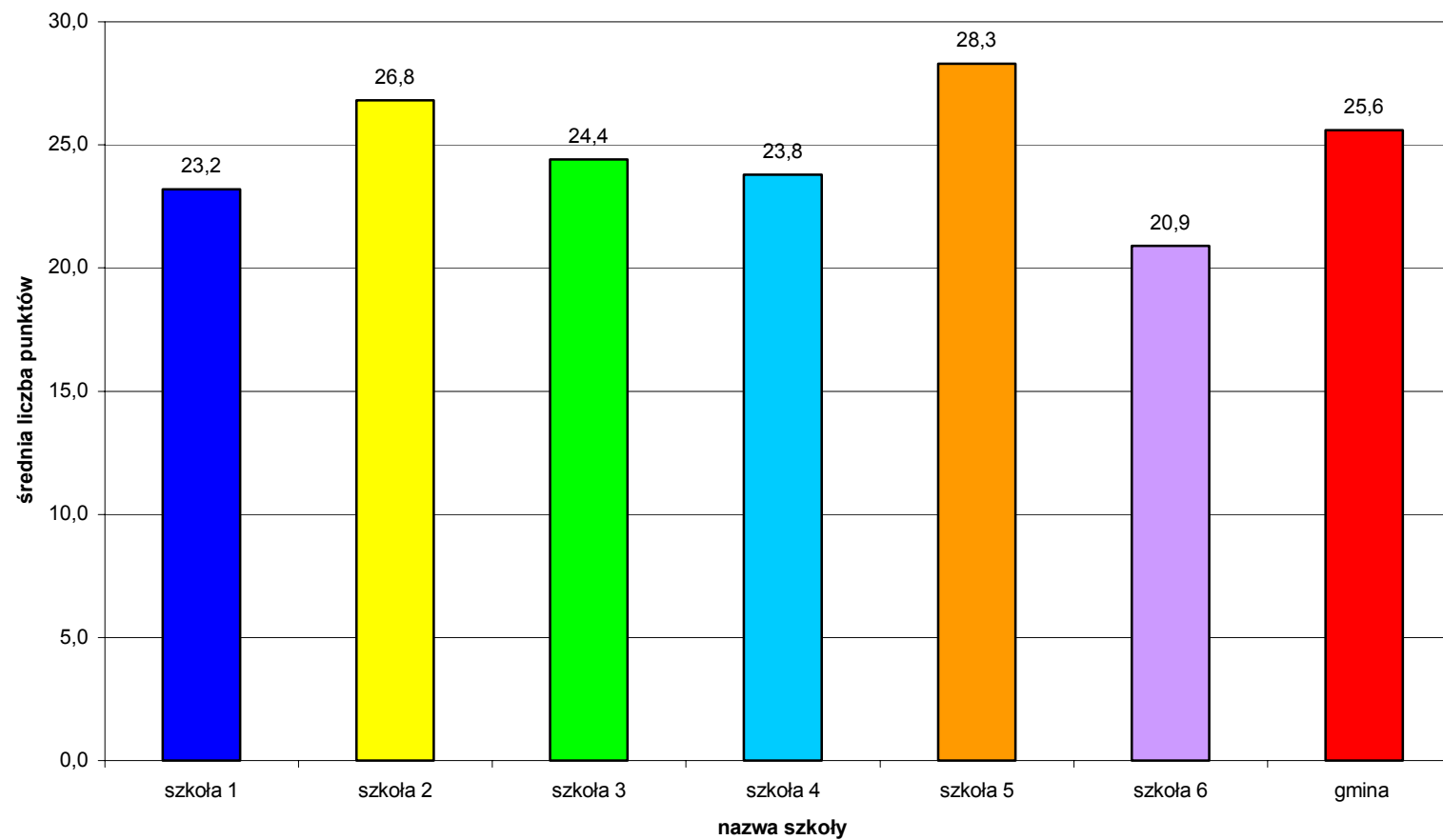
Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli, najwyższy średni wynik - 28,3 punktu – uzyskała szkoła nr 5, do której uczęszcza najliczniejsza grupa szóstoklasistów. Najniższy średni wynik odnotowano w szkole nr 6, w której w klasie szóstej uczy się najmniej uczniów. Szkoły nr: 1, 3, 4 i 6 uzyskały wyniki niższe niż w gminie, powiecie, województwie i w okręgu. Natomiast szkoły nr 2 i 5 – wyniki wyższe od tych średnich.

Warto zauważyć, że średni wynik uzyskany przez wszystkie szkoły w gminie wynosił 25,6 punktu i był o 0,3 punktu wyższy od średniej w powiecie, o 0,6 punktu wyższy od średniej w województwie i o 0,8 punktu wyższy od średniej w okręgu.

Informacje wynikające z analizy tabeli w sposób graficzny przedstawiono na wykresie nr 1, sporządzonym w tym celu, aby wyraźniej pokazać średnie wyniki uzyskane przez szkoły w gminie. Jak wcześniej stwierdzono, można pogratulować sukcesu uczniom i nauczycielom ze szkół nr 2 i 5, których wyniki zdecydowanie wyróżniają się na tle gminy (i nie tylko).

Wykres 1.

**Rozkład średnich wyników punktowych uzyskanych za cały arkusz
w poszczególnych szkołach w gminie**

Aby przeprowadzić dokładniejszą analizę wyników uzyskanych przez szkoły w gminie, należy przyrzeć się dokładniej średnim wynikom uzyskanym za zadania sprawdzające opanowanie poszczególnych kategorii umiejętności: czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Wyniki uzyskane w poszczególnych szkołach zebrano w tabeli nr 2.

Tabela 2. Wyniki punktowe uzyskane w szkołach w gminie za zadania sprawdzające opanowanie poszczególnych kategorii umiejętności

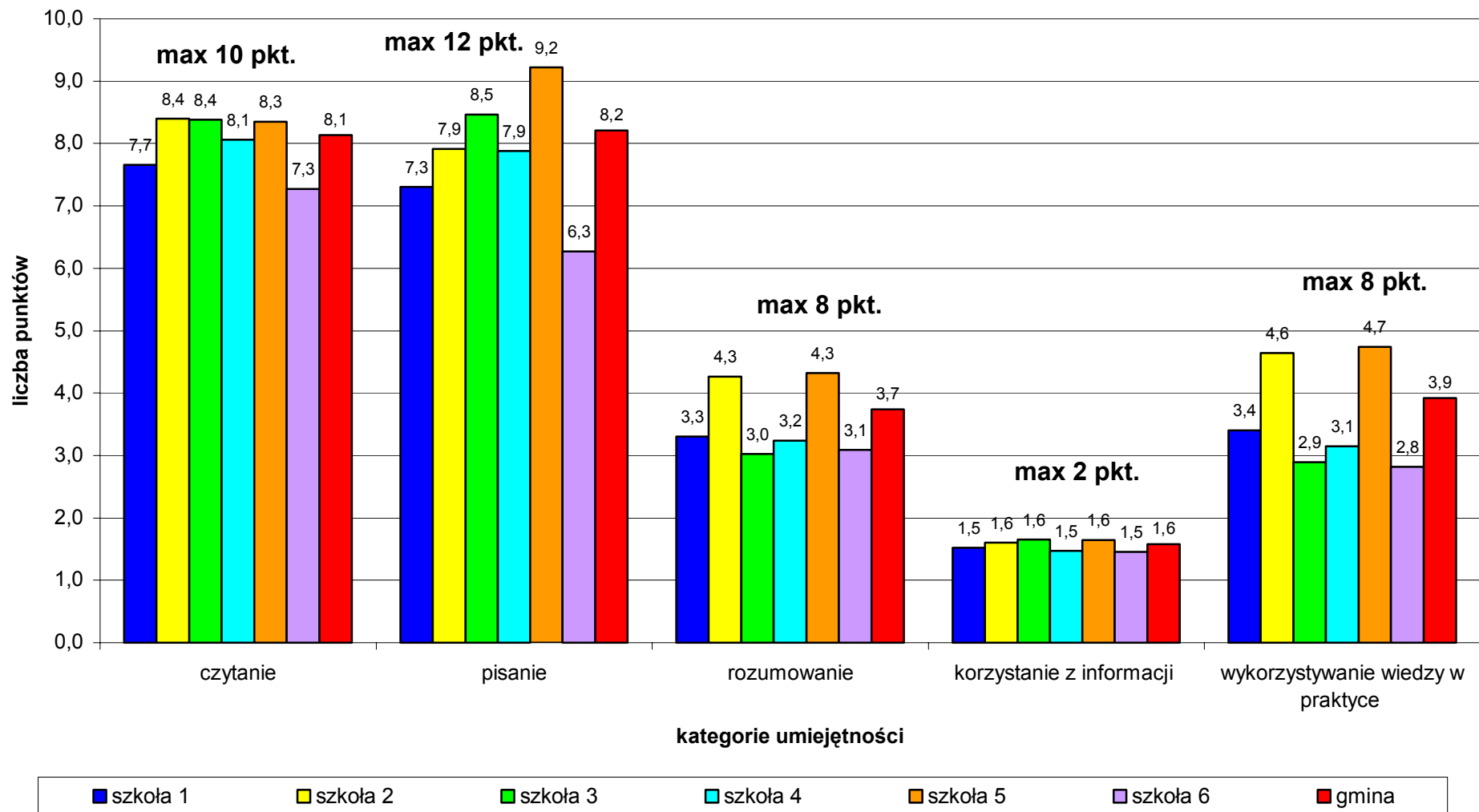
Szkoła	Kategoria umiejętności					Średnia za arkusz
	Czytanie	Pisanie	Rozumowanie	Korzystanie z informacji	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	
Maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania	10	12	8	2	8	40
szkoła 1	7,7	7,3	3,3	1,5	3,4	23,2
szkoła 2	8,4	7,9	4,3	1,6	4,6	26,8
szkoła 3	8,4	8,5	3,0	1,6	2,9	24,4
szkoła 4	8,1	7,9	3,2	1,5	3,1	23,8
szkoła 5	8,3	9,2	4,3	1,6	4,7	28,3
szkoła 6	7,3	6,3	3,1	1,5	2,8	20,9
gmina	8,1	8,2	3,7	1,6	3,9	25,6
powiat	8,2	8,4	3,4	1,5	3,9	25,3
województwo	8,0	8,0	3,6	1,5	3,9	25,0
okręg	8,0	7,9	3,5	1,5	3,9	24,8

Analizując dane zamieszczone w tabeli nr 2 można zauważyć, że w szkole **nr 5** uzyskano najwyższe wyniki we wszystkich kategoriach umiejętności. W szkole **nr 2** wśród wysokich wyników za cztery kategorie umiejętności, wyróżnia się wyraźnie niższy od średniej w gminie wynik za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności pisania. W szkole **nr 3** zwracają uwagę wysokie wyniki uzyskane za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania, pisania i korzystania z informacji i bardzo niskie, za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumowania i wykorzystywania wiedzy w praktyce. W szkole **nr 1** wszystkie wyniki są niższe od średniej w gminie, województwie i w okręgu. W szkole **nr 6** wyniki uzyskane za zadania z wszystkich kategorii umiejętności są niskie, ale za rozumowanie i wykorzystywanie wiedzy w praktyce wyższe niż w szkole nr 3. W szkole **nr 4** tylko wyniki za zadania sprawdzające opanowanie umiejętności czytania są takie, jak średnia w gminie, w pozostałych kategoriach umiejętności są niższe.

Wszystkie te wyniki zostały przedstawione na wykresie nr 2.

Wykres 2.

Średnie wyniki punktowe uzyskane za zadania sprawdzające opanowanie poszczególnych kategorii umiejętności w szkołach w gminie

Jeszcze więcej informacji o osiągnięciach poszczególnych szkół - ich sukcesach i porażkach w procesie dydaktycznym - dostarczy analiza wyników uzyskanych za rozwiązanie poszczególnych zadań. W tym celu wygodnie jest posługiwać się współczynnikami łatwości poszczególnych zadań. Szczegółowo napisano o tym na str. 24 *Raportu*. Tutaj przypomniano tylko, które z zadań uważa się za łatwe, a które za trudne.

Tabela 3.

Współczynnik łatwości	Zadanie
0,00 – 0,19	bardzo trudne
0,20 – 0,49	trudne
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne
0,70 – 0,89	łatwe
0,90 – 1,00	bardzo łatwe

Współczynniki łatwości zadań/poszczególnych kryteriów dla szkół omawianej gminy przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 4.

szkoła	Numer zadania									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
szkoła 1	0,90	0,87	0,85	0,45	0,50	0,37	0,44	0,56	0,69	0,68
szkoła 2	0,93	0,96	0,93	0,69	0,69	0,36	0,56	0,89	0,84	0,84
szkoła 3	1,00	0,89	0,97	0,65	0,38	0,35	0,43	0,70	0,59	0,73
szkoła 4	0,88	0,94	0,88	0,53	0,53	0,38	0,32	0,68	0,65	0,68
szkoła 5	0,96	0,91	0,87	0,58	0,58	0,55	0,64	0,77	0,77	0,88
szkoła 6	0,91	0,82	0,82	0,36	0,64	0,09	0,73	0,73	0,55	0,64
gmina	0,94	0,91	0,89	0,56	0,55	0,42	0,52	0,72	0,72	0,78

szkoła	Numer zadania									
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
szkoła 1	0,26	0,45	0,73	0,81	0,44	0,74	0,61	0,76	0,90	0,84
szkoła 2	0,31	0,58	0,78	0,71	0,38	0,80	0,82	0,89	0,98	0,96
szkoła 3	0,16	0,54	0,54	0,76	0,54	0,73	0,76	0,89	0,89	0,95
szkoła 4	0,26	0,41	0,56	0,74	0,79	0,71	0,59	0,74	0,91	0,91
szkoła 5	0,39	0,54	0,80	0,73	0,45	0,75	0,75	0,87	0,95	0,99
szkoła 6	0,45	0,55	0,64	0,55	0,36	0,73	0,64	0,73	0,91	0,91
gmina	0,31	0,51	0,71	0,74	0,48	0,75	0,71	0,83	0,93	0,93

szkoła	Numer zadania/kryterium										
	21.I	21.II	21.III	21.IV	21.V	21.VI	21.VII	21.VIII	22.I	22.II	22.III
szkoła 1	0,94	0,52	0,89	0,84	0,29	0,37	0,44	0,60	0,84	0,50	0,58
szkoła 2	0,96	0,65	0,31	0,96	0,64	0,07	0,78	0,67	0,82	0,73	0,84
szkoła 3	1,00	0,70	0,70	0,86	0,41	0,49	0,68	0,76	0,92	0,38	0,86
szkoła 4	0,97	0,74	0,68	1,00	0,56	0,68	0,41	0,47	0,79	0,38	0,47
szkoła 5	0,96	0,75	0,84	0,79	0,65	0,59	0,66	0,76	0,98	0,63	0,87
szkoła 6	0,73	0,63	0,55	0,73	0,45	0,36	0,36	0,27	0,45	0,64	0,45
gmina	0,95	0,66	0,72	0,86	0,52	0,44	0,59	0,65	0,87	0,56	0,74

szkoła	Numer zadania/kryterium								
	23.I	23.II	24.I	24.II	24.III	24.IV	24.V	25	
szkoła 1	0,90	0,77	0,29	0,19	0,24	0,24	0,18	0,21	
szkoła 2	0,80	0,80	0,47	0,40	0,49	0,49	0,33	0,24	
szkoła 3	0,95	0,92	0,05	0,03	0,14	0,19	0,05	0,16	
szkoła 4	0,82	0,76	0,26	0,18	0,24	0,21	0,18	0,18	
szkoła 5	0,96	0,89	0,59	0,39	0,42	0,50	0,30	0,27	
szkoła 6	0,91	0,73	0,18	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	
gmina	0,90	0,83	0,38	0,26	0,32	0,35	0,22	0,22	

Kiedy wiadomo już, które zadania/kryteria okazały się trudne dla uczniów poszczególnych szkół, możemy posłużyć się opisem arkusza egzaminacyjnego zamieszczonym w *Raporcie* na str. 14 i przyporządkować poszczególnym zadaniom umiejętności, których opanowanie badano. Przykład podobnej tabeli, ułatwiającej przeanalizowanie wyników szkoły, zamieszczono w przesłanym do szkół raporcie pt. „Komunikowanie wyników sprawdzianu w klasie szóstej w roku 2004” oraz umieszczono w opracowaniu pt. „Analiza i interpretacja wyników sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej – przesłanki do budowania programu rozwoju szkoły”, które można znaleźć na stronie internetowej: www.oke.poznan.pl pod hasłem : „Analiza wyników - wskazówki”.
Przykład takiej tabeli dla omawianej gminy zamieszczono poniżej.

Tabela 5.

Wartości współczynników łatwości zadań z arkusza „Chleb” dla szkół w gminie

Umiejętności sprawdzane w 2004 r.			Wartości współczynników łatwości					
Kategoria	Nr zadania	Uczeń:	Szkoła 1.	Szkoła 2.	Szkoła 3.	Szkoła 4.	Szkoła 5.	Szkoła 6.
Czytanie	1	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego	0,90	0,93	1,0	0,88	0,96	0,91
	2	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego	0,87	0,96	0,89	0,94	0,94	0,91
	3	odczytuje informację z tekstu popularnonaukowego	0,85	0,93	0,97	0,88	0,87	0,82
	10	odczytuje informację z etykiety	0,68	0,84	0,73	0,68	0,88	0,64
	14	określa, o czym mówi tekst popularnonaukowy	0,81	0,71	0,76	0,74	0,73	0,55
	15	rozpoznaje przenośnię (uosobienie)	0,44	0,38	0,54	0,79	0,45	0,36
	17	dostrzega w tekście elementy realistyczne i baśniowe	0,61	0,82	0,76	0,59	0,75	0,64
	18	rozumie treść wiersza	0,76	0,89	0,89	0,74	0,87	0,73
	19	charakteryzuje postać występującą w wierszu	0,90	0,98	0,89	0,91	0,95	0,91
	20	odczytuje pouczenie wpływające z wiersza	0,84	0,96	0,95	0,91	0,99	0,91
Pisanie	21.I	nawiązuje do sytuacji przedstawionej w wierszu*	0,94	0,96	1,0	0,97	0,96	0,73
	21.II	opowiada historię przedstawioną w wierszu	0,52	0,65	0,70	0,74	0,75	0,63
	21.III	zachowuje przyczynowo – skutkową zależność między zdarzeniami	0,89	0,31	0,70	0,68	0,84	0,55
	21.IV	odtwarza treść swoimi słowami	0,84	0,96	0,86	1,00	0,79	0,73
	21.V	dobiera środki językowe służące do określenia charakterów postaci i oceny ich zachowania	0,29	0,64	0,41	0,56	0,65	0,45
	21.VI	pisze poprawnie pod względem językowym	0,37	0,07	0,49	0,68	0,59	0,36
	21.VII	pisze poprawnie pod względem ortograficznym	0,44	0,78	0,68	0,41	0,66	0,36
	21.VIII	pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym	0,60	0,67	0,76	0,47	0,76	0,27
	22.I	pisze w sposób komunikatywny i zwięzły	0,84	0,82	0,92	0,79	0,98	0,45
	22.II	umieszcza w ogłoszeniu niezbędne informacje	0,50	0,73	0,38	0,38	0,63	0,64
	22.III	pisze poprawnie pod względem ortograficznym	0,58	0,84	0,86	0,47	0,87	0,45

* 21.I oznacza kryterium pierwsze w zadaniu 21. Schematy oceniania znajdują się na stronie internetowej: www.oke.poznan.pl/sprawdzian

Rozumowanie	4	określa wiek i jego połowę	0,45	0,69	0,65	0,53	0,58	0,36
	5	rozpoznaje zboże na podstawie opisu kwiatostanu	0,50	0,69	0,38	0,53	0,58	0,36
	11	na podstawie informacji z etykiety wskazuje wyrażenie arytmetyczne prowadzące do obliczenia wartości energetycznej części produktu	0,26	0,31	0,16	0,26	0,39	0,45
	12	na podstawie informacji z etykiety wskazuje diagram ilustrujący zawartość poszczególnych składników w produkcie	0,45	0,58	0,54	0,41	0,54	0,55
	23.I	rozpoznaje zboża wśród innych roślin uprawnych	0,90	0,80	0,95	0,82	0,96	0,73
	24.I	ustala sposób obliczania pola czworokąta (trapezu)	0,29	0,47	0,05	0,26	0,59	0,18
	24.III	ustala sposób obliczenia wielkości plonu	0,24	0,49	0,14	0,24	0,42	0,00
	25	zapisuje obliczenia potwierdzające błąd w stwierdzeniu piekarza	0,21	0,24	0,16	0,18	0,27	0,00
Korzystanie z informacji	16	posługuje się przypisem	0,74	0,80	0,73	0,71	0,75	0,64
	23.II	porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej	0,77	0,80	0,92	0,76	0,89	0,73
Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	6	oblicza odległość, posługując się skalą planu	0,37	0,36	0,35	0,38	0,55	0,09
	7	wykonuje obliczenia procentowe dotyczące wagi	0,44	0,56	0,43	0,32	0,64	0,73
	8	wyznacza prostopadłościan o największej objętości	0,56	0,89	0,70	0,68	0,77	0,73
	9	oblicza koszt zakupów	0,69	0,84	0,59	0,65	0,77	0,55
	13	oblicza długość przedziału czasowego	0,73	0,78	0,54	0,56	0,80	0,64
	24.II	oblicza pole czworokąta (trapezu)	0,19	0,40	0,03	0,18	0,39	0,09
	24.IV	posługuje się jednostkami	0,24	0,33	0,05	0,18	0,30	0,00
	24.V	oblicza wielkość plonu	0,18	0,33	0,05	0,18	0,27	0,00
Cały arkusz			0,58	0,67	0,61	0,60	0,71	0,52

W arkuszu egzaminacyjnym z motywem przewodnim „Chleb” sprawdzano opanowanie 39 umiejętności, spośród których dla szóstoklasistów uczęszczających do szkół podstawowych w omawianej gminie opanowanie dziesięciu z nich okazało się trudne, a dziewięciu – umiarkowanie trudne. Trudne były zadania/ umiejętności nr: 6, 11, 15, 12.VI, 24.I-V, 25, a umiarkowanie trudne zadania nr: 4, 5, 7, 12, 21.II, 21.V, 21.VII, 21.VIII, 22.II. Z analizy umiejętności, których opanowanie badano podczas sprawdzianu wynika, że w szkołach znajdujących się na terenie omawianej gminy należy zwrócić uwagę na doskonalenie umiejętności:

- obliczanie odległości, posługując się skalą planu (zad. 6.),
- na podstawie informacji z etykiety (lub innych źródeł) wskazywanie wyrażeń arytmetycznych prowadzących do obliczenia wartości energetycznej części produktu (zad. 11.),
- rozpoznawanie uosobienia (zad. 15.),
- pisanie poprawne pod względem językowym (zad. 21.VI),
- ustalanie sposobu obliczania pola czworokąta – trapezu i wielkości plonu (zad.24.I i 24.III),

- obliczanie pola trapezu i wielkości plonu (zad. 24.II i 24.V),
- posługiwanie się jednostkami (zad. 24.IV),
- zapisywanie obliczeń potwierdzających błąd w stwierdzeniu piekarza (zad. 25).

Poza tym wiele uwagi należy poświęcić doskonaleniu umiejętności, które były dla uczniów umiarkowanie trudne, tj.:

- określanie wieku i jego połowy (zad. 4.),
- rozpoznawanie zbóż na podstawie opisu kwiatostanu (zad. 5.),
- wykonywanie obliczeń procentowych dotyczących wagi (zad. 7.),
- na podstawie informacji z etykiety wskazywanie diagramu ilustrującego zawartość poszczególnych składników w produkcie (zad. 12.),
- opowiadanie historii przedstawionej w wierszu (zad. 21.II),
- dobieranie środków językowych służących do określania charakterów postaci i oceny ich zachowania (zad. 21.V),
- pisanie poprawne pod względem ortograficznym (zad. 21.VII),
- pisanie poprawne pod względem interpunkcyjnym (zad. 21.VIII),
- umieszczanie w ogłoszeniu niezbędnych informacji (zad. 22.II).

Na podstawie przedstawionego zestawu umiejętności, których opanowanie stanowiło problem dla uczniów klas szóstych, można wnioskować, że w szkołach podstawowych położonych na terenie gminy należy przede wszystkim doskonalic umiejętności matematyczne i polonistyczne, ale także przyrodnicze i historyczne. Jednak analizując tabelę nr 5 można również stwierdzić, że np. w szkole nr 2 uczniowie potrafią pisać poprawnie pod względem ortograficznym dłuższą wypowiedź (zadanie 21.VII) – opanowanie tej umiejętności było dla nich łatwe. Ta sama umiejętność okazała się trudna dla uczniów w szkołach nr 6, 4 i 1. Można także zauważyć, że chociaż uczniowie ze szkoły nr 2 nie popełniają wielu błędów ortograficznych, to mają problemy z budowaniem poprawnych zdań, bowiem umiejętność pisania poprawnego pod względem językowym (zadanie 21.VI) była dla nich bardzo trudna (współczynnik łatwości 0,07), a dla uczniów ze szkoły nr 6 była tylko trudna (współczynnik łatwości 0,36). Tę umiejętność najlepiej opanowali uczniowie ze szkoły nr 4 (współczynnik łatwości 0,68). Natomiast wykonywanie obliczeń procentowych (zadanie nr 7) najlepiej wykonali uczniowie ze szkoły nr 6 (współczynnik łatwości 0,73) – dla uczniów tej szkoły było to zadanie łatwe, podczas gdy dla uczniów z innych szkół – umiarkowanie trudne lub trudne.

Mimo że w szkole nr 6 za wykonanie wszystkich zadań w arkuszu uczniowie uzyskali najniższy wynik (współczynnik łatwości 0,52), to np. współczynnik obliczony dla zadania 11. jest w tej szkole najwyższy spośród wszystkich szkół w gminie. Można zauważyć, że w szkole nr 6 znacznie lepsze wyniki uzyskali uczniowie za wykonanie zadań o treściach matematycznych niż polonistycznych, a np. w szkole nr 2 lepsze są efekty nauczania języka polskiego niż matematyki.

Za doskonalenie i rozwijanie umiejętności uczniów odpowiedzialni są wszyscy nauczyciele. Dyrektorzy szkół przedstawili szczegółowe raporty na ręce gminnego koordynatora oświaty oraz pełnomocnika ds. oświaty w gminie. W tych opracowaniach, będących jednym z elementów badania jakości pracy szkoły, znalazły odzwierciedlenie czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, w pewnym stopniu mające wpływ na wyniki uzyskane w szkołach. Krzywdzące mogłoby okazać się analizowanie tylko danych statystycznych szkoły nr 6 bez uwzględnienia faktu, że do tej placówki uczęszczały przede wszystkim dzieci z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, które często zmieniają miejsce swego pobytu, toteż nauczyciele nie mieli możliwości wpływania na wyniki swych podopiecznych przez cały rok szkolny. W znacznie lepszej sytuacji są nauczyciele pracujący w szkole nr 5, która, znajduje się w miasteczku będącym siedzibą gminy i jest np. lepiej wyposażona niż szkoła nr 6. Uczniowie tej szkoły w większości wychowują się w pełnych rodzinach, w których

przynajmniej jedno z rodziców ma stałe zatrudnienie. Tych uczniów łatwiej zmotywować do nauki, ponieważ mają na to wpływ również aspiracje rodziców oraz warunki stworzone przez nich w domu. Chcąc sprostać wymaganiom rodziców, nauczyciele ciągle doskonalą swe umiejętności, czytając literaturę i doszkalać się na studiach podyplomowych. Przedstawiając Radzie Gminy wyniki uzyskane w czasie egzaminów, szczegółowo omówiono czynniki zewnętrzne i wewnętrzne mające jakikolwiek wpływ na wyniki sprawdzianu, odnotowane w dwóch szkołach. W Zarządzie Gminy również uważnie przeanalizowano raporty oraz wszystkie uwzględnione w nich elementy, które miały wpływ na wyniki w pozostałych czterech szkołach.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że dzięki zaprezentowanej analizie i szczegółowym raportom przedstawionym przez dyrektorów możliwe będzie prowadzenie w przyszłym roku lepszej i skuteczniejszej polityki oświatowej w gminie.

IX. Ewaluacja prawidłowości przebiegu sprawdzianu w roku szkolnym 2003/2004

Na zaproszenie do współpracy Dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu przedstawiciele różnych instytucji związanych z edukacją w szerszym zakresie niż w poprzednich sesjach egzaminacyjnych pełnili funkcję obserwatorów podczas sprawdzianu w szkołach podstawowych. Ich zaangażowana postawa wpłynęła z pewnością na jakość przeprowadzania sprawdzianu w szkołach oraz podniesienie wiarygodności uzyskiwanych wyników egzaminacyjnych.

Obserwatorami i ekspertami byli często wizytatorzy, pracownicy urzędów miast i gmin, konsultanci, doradcy metodyczni oraz nauczyciele z innych szkół (tabela 1.). W koncepcji wskazywania poszczególnym obserwatorom/ekspertom konkretnych szkół kierowano się zasadą, aby w każdej placówce był przynajmniej jeden obserwator.

W tegorocznej sesji egzaminacyjnej obserwacjami objęto prawie ¼ ogółu szkół, w których organizowano sprawdzian. W kolejnych planuje się pozyskanie takiej liczby obserwatorów, która zapewniłaby nadzór sprawdzianu w każdej szkole i w każdej sali.

Tabela 1.

Nadzór nad prawidłowością przebiegu sprawdzianu					
Lp.	Województwo	Pracownicy nadzoru pedagogicznego	Pracownicy samorządów terytorialnych	Pracownicy ośrodków doskonalenia	Nauczyciele z innych szkół
1.	lubuskie	30	54	36	2
2.	wielkopolskie	79	131	5	14
3.	zachodniopomorskie	36	61	7	10
	razem	145	246	49	26
	łącznie	466			

W większości szkół sprawdzian przeprowadzano prawidłowo z zachowaniem obowiązujących procedur (tabela 2.).

Tabela 2.

Nadzór nad prawidłowością przebiegu sprawdzianu						
Lp.	Województwo	Liczba szkół ogółem	Liczba szkół niepublicznych	Liczba obserwatorów	Liczba ekspertów	Liczba szkół, w których zaobserwowano nieprawidłowości
1.	lubuskie	104	3	96	8	6
2.	wielkopolskie	228	4	223	5	9
3.	zachodniopomorskie	134	7	130	4	6
	łącznie	466	14	449	17	21

Jednak w około 4% spośród szkół objętych nadzorem zaobserwowano następujące nieprawidłowości w czynnościach przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych oraz zespołów nadzorujących:

1. brak nauczyciela z innej szkoły/placówki w składzie zespołu nadzorującego,
2. nieprawidłowe zabezpieczenie materiałów egzaminacyjnych przed i po sprawdzianie,
3. brak informacji dla uczniów o sposobie kodowania, obowiązku zapoznania się z instrukcją,
4. niezapisywanie czasu trwania sprawdzianu na tablicy (planszy),
5. niesprawdzanie prawidłowości wypełnienia karty odpowiedzi uczniów,
6. zakłócenia organizacyjne - np. sposób wchodzenia uczniów do sali egzaminacyjnej, hałas na zewnątrz sali,
7. nieprawidłowo sporządzona dokumentacja egzaminacyjna - np. powołania zespołów nadzorujących, dopisywanie na liście obecności oznaczeń dotyczących dysleksji,
8. nieprawidłowe zachowania członków zespołów nadzorujących - np. wychodzenie z sali.

Nadal więc, **niektórzy** przewodniczący szkolnych zespołów egzaminacyjnych zaniedbują prawidłowe stosowanie procedur.

Wnioski:

1. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu zgodnie z prawem nadal będzie prowadziła **obowiązkowe dla dyrektorów szkół** (przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych i ich zastępców) szkolenia z zakresu doskonalenia stosowania procedur i instrukcji egzaminacyjnych.
2. System egzaminacyjny wymaga od wszystkich jego podmiotów wyjątkowej rzetelności i sumienności, stąd zadaniem Komisji będzie również pozyskanie jak największej liczby obserwatorów/ekspertów nadzorujących prawidłowość przebiegu sprawdzianu.